

ନିମ୍ନଲିଖିତ

ନବକୃଷ୍ଣଗୌରୀ

ଜୟ ଜଗତ

ନବକୃଷ୍ଣ ଚୌଧୁରୀ

ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି :

ଗ୍ରାମସେବକ ସମବାୟ ପ୍ରକାଶନ ଲିଃ

କଟକ—୨

ପ୍ରେସିଙ୍ଗ୍

ଗଗନ ବିହାରୀ ଜେନା

ଗ୍ରାମସେବକ ସମବାୟ ପ୍ରେସ,

ବାଖରାବାଦ

କଟକ—୨

୧ମ ସଂସ୍କରଣ—ଜାନୁୟାରୀ, ୧୯୭୦—୨୦୦୦

ମୂଲ୍ୟ—ଏକଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟ ପଇସା

ନିବେଦନ

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ଆନ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଶ୍ରୀ ନବକୃଷ୍ଣ
ଚୌଧୁରୀଙ୍କର ତିନୋଟି ଶ୍ରବଣ ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରି ପ୍ରକାଶ କରାଗଲା ।
ଏଥିରୁ ସର୍ବୋତ୍ତମର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଦୃଢ଼ପୂର୍ବକମ୍ କରିବାପାଇଁ
ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ ବୋଲି ଆମେ ଆଶାକରୁ ।

—ପ୍ରକାଶକ

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ

ପୃଷ୍ଠା

୧ । ସବୋଦୟର ସାର ଜୟଜଗତ

୧

୨ । ଏସିଆରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସଙ୍କଟ

୨୦

୩ । ଆମର ବୈଦେଶିକ ମାତ

୩୮

ସର୍ବୋଦୟର ସାର ଜୟଜଗତ

[ଅକ୍ଟୋବର ୨୪ ତାରିଖ ଦିନ ବଲ୍ଲଙ୍ଗୀରଠାରେ
ଆରୁର୍ଯ୍ୟ ହରିହରଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ସଭାରେ ଶ୍ରବଣ]

ଆଗଣମାନେ ଦେଖିଲେ ଯେ, ଆଜିର ଏ ସଭା ମୌନ
ପ୍ରାର୍ଥନାରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । କିନୋକାଗା ମଧ୍ୟ ପୁରା ମୌନ ପ୍ରାର୍ଥନାହିଁ
ସାଧାରଣ ସଭାରେ କରୁଛନ୍ତି । ଆଜିକାଲି ଦୁନିଆରେ ଏପରି
ବହୁଲେକ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ନିଜକୁ ନାସ୍ତିକ କହନ୍ତି, ଭଗବାନରେ
ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ସତ୍ୟ, ପ୍ରେମ ଓ କରୁଣାର ଆବଶ୍ୟ-
କତାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ମଣିଷ ସମାଜରେ ଏହିସବୁ ଗୁଣର
ବିକାଶ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ
ଏଭଳି ମୌନ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ଭାଗନେଇ ପାରିବେ । ଆଜି ଏକ
ବିଶେଷ ଜାଗତିକ ପରିସ୍ଥିତି ଭିତରେ ଏ ମୌନ ପ୍ରାର୍ଥନା ଚାଲିଛି ।
ଆଜି ଯଦି ଆମେ ସାରା ଦୁନିଆକୁ ଚାହିଁବା ତେବେ ଦେଖିବା ଯେ,
ସବୁଠାରୁ ଆଜି ମଣିଷ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଜ୍ଞାନ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ
ହେଉଛି । ଏଥିପୂର୍ବରୁ ପ୍ରାନ୍ତସରେ, ରୂଷରେ, ଚୀନରେ ଓ ଏସବୁ
ପୂର୍ବରୁ ଆମେରିକାରେ ବିପ୍ଳବ ହେଇଛି; କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ବିପ୍ଳବ
ଶାନ୍ତି ଆଣି ନା ଥିଲା, ସେଥିରେ କିଛି ଅଭାବ ରହି ଯାଇଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ
ମଣିଷ ଆଜି ଏପରି ଏକ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ଯାହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଙ୍କ ହେବ
ଓ ତାର ଆତ୍ମାକୁ ଶାନ୍ତି ଦେବ । ଏହା ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିାନ
ଆଦି ହିସାବରେ ନୁହେଁ, ଆସ୍ତିକ ବା ନାସ୍ତିକ ଭାବରେ ନୁହେଁ,

ଅମୃତ ଦେଶର ଲୋକ ହସାବରେ ନୁହେଁ ମାତ୍ର ମଣିଷ ହସାବରେ ମଣିଷ ଆଜି ଏ ଦିପ୍ତକ ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଛି ।

ରୁଷଦେଶର ଜଣେ ବଣିଷ୍ଠ ସାହିତ୍ୟିକ ପାସ୍ତରନାକ୍ ଡକ୍ଟର ଜଣେ ବୋଲି ଖଣ୍ଡେ ଉପନ୍ୟାସ ଅଲୁହନ ତଳେ ଲେଖିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ନୋବେଲ ପୁରସ୍କାର ମିଳିଲା । ଏ ବହିରେ ରୁଷ ଦିପ୍ତକର ସମାଲୋଚନା ଥିଲା ବୋଲି ଏହା ରୁଷ ଦେଶରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଇତାଲା ଦେଶର ଜଣେ ପ୍ରକାଶକ ଏହାର ଅନୁବାଦ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଓ ପୂର୍ବ ଏହାର ଇଂରେଜୀ ଅନୁବାଦ ବାହାରିଲା । ଇତାଲାୟ ଅନୁବାଦ ପ୍ରକାଶ ପାଇବାରେ ରୁଷ ସରକାର ବାଧାଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏ ବହି ପ୍ରକାଶିତ ହେଲାକୁ ଦୁନିଆରେ ଖୁବ୍ ଚଳିଲା ପଡ଼ିଲା । ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ଆମେରିକା ପ୍ରଭୃତି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ରାଜ୍ୟଗୋଷ୍ଠୀରେ ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ପ୍ରଶଂସା ଓ ରୁଷରେ ଖୁବ୍ ନିନ୍ଦା ହେଲା । ରୁଷର ସରକାର ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟଦଳ ତାଙ୍କ ଛାଡ଼ି ଅସହ୍ୟ ହେଲେ । ସେ ଦିପ୍ତକ-ବିରୋଧୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ରୁଷ ଦେଶର ସାହିତ୍ୟିକ ସଂଘରୁ ବହିଷ୍କୃତ କରାଗଲା ।

ଏ ସବୁ ଭିତରେ ପାସ୍ତରନାକ୍ ଆଚରଣ କପରି ଧୀର ଓ ଅବିଚଳିତ ଥିଲା ତାହା ଏକ ବେଶିବାର ଜନସ୍ଥ ଥିଲା । ସେ ନୋବେଲ ପୁରସ୍କାର ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ ଯେ, ମୁଁ ରୁଷ ବେଶକୁ ପ୍ରଗତି ଭାବରେ ଭଲପାଏ ଓ ସେଥିପାଇଁ ସେ ବେଶର ଜନତା ଯାହା ନ ଚାହାନ୍ତି ମୁଁ ତାହା କରିବି ନାହିଁ; ତେଣୁ ଏ ପୁରସ୍କାର ମୁଁ ନେବି ନାହିଁ । ଏଣେ ତାଙ୍କ ଲେଖା ଉପରେ ଦୁନିଆରେ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ପ୍ରଶଂସା ଓ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ନିନ୍ଦାର ଯୋଗେ ଝଡ଼ଝଟା ବହୁଲା ସେଥିରେ ସେ ବିଚଳିତ ନ ହେଇ

ଏକାବେଳକେ ମାରବ ରହିଲେ । କିଛିଦିନ ପରେ ରୁଷତ ଯେଉଁ ନେତାମାନେ ତାଙ୍କୁ ନିନ୍ଦା କରୁଥିଲେ ସେହିମାନେହିଁ ପୁଣି ତାଙ୍କୁ ସାହିତ୍ୟିକ ସଦ୍‌ ଭିତରକୁ ଫେରେଇ ନେବାକୁ, ତାଙ୍କର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ । ଏବେ ସେ ଯାହା ଲେଖାଲେଖି କରୁଛନ୍ତି ସେସବୁ ରୁଷିଆରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି । ସେ ଯେ ନିଜର କୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରି ଲେଖି ଦେଲେ ବୋଲି ଏହା ହେଲା ତାହା ନୁହେଁ । କୌଣସି ଏକ ଅଜ୍ଞାତଶକ୍ତି, ତାହାକୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବା ଆଉ ଯାହା କୁହନ୍ତୁ ମାରବରେ କାମ କଲା ଓ ତାରି ପ୍ରଭାବରେ ନେତାମାନେ ଏହା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ ।

ପାସ୍ତରନାକ୍ ତାଙ୍କ ବହିରେ କାହାର ପ୍ରତି କୌଣସି ଆକ୍ଷେପ କରି ନାହାନ୍ତି, ମାତ୍ର ମଣିଷର ଯାହା ଗର୍ଭରତମ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ତାହାହିଁ ସେ ତାଙ୍କ ବହିରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ ଏବେ ସାର୍ବ ଦୁନିଆରେ, କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦେଶ ବା ଜାତି ଭିତରେ ନୁହେଁ, ଗୋଟାଏ ବିପ୍ଳବ ଘଟିବାକୁ ଯାଉଛି ଓ ତାହା କୌଣସି ସୋରଜେ ନ କରି, ମାରବରେ, ମଣିଷର ହୃଦୟ ଭିତରେ ଘଟିଯାଉଛି । ଏ ଧରଣର କଥା ପୂର୍ବରୁ ଭଗବତ୍ ବିଶ୍ୱାସୀମାନେ କହିଛନ୍ତି ଓ କହିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ମଣିଷର ଆତ୍ମା ଜାତି, ଧର୍ମ, ଦେଶ, କାଳର ସବୁ ବନ୍ଦନକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେଇ ସେଇ ଗର୍ଭର ସତ୍ୟକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରିବ— ସେମାନେ କହିଛନ୍ତି, “ଶୁଣନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱେ ଅମୃତସ୍ୟ ପ୍ରସାଃ ।” ମାତ୍ର ଆଜି ପାସ୍ତରନାକ୍ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏକଥା କହିଛନ୍ତି ଓ ସେତେବେଳେ ଯାହାଥିଲା ତାହା କଣ ସମାନ ରହିଛି ? ସେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ମୁନିରୁଷିମାନେ ଏକଥା କହିଲାବେଳେ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ଦେଶର ରଜା, ସମ୍ରାଟ, ବୃହସ୍ପ ନିଜର କାରବାରରେ

ଯୁଦ୍ଧ, ହଣାକଟାରେ ଲିପ୍ତ ରହୁଥିଲେ । ସେମାନେ କହୁଥିଲେ—
ମୁନରଖିଙ୍କ ପାଇଁ ଏସବୁ ତଡ଼ୁ ଭଲ, ମାତ୍ର ଦୁନିଆର କାରବାର
ତାହାହାରା ରୁଲି ପାରିବ ନାହିଁ । ଏ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ରଖାଯୁନାଥ,
ସେମିଆଇଲ୍ ପ୍ରଭୃତି ବିଶ୍ୱାଶୀନ୍ତ୍ର କଥା କହିଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ତଥାପି
ଦୁନିଆରେ ଦୁଇ ଦୁଇଟା ମହାଯୁଦ୍ଧ ଘଟିଗଲାଣି ଓ ଏବେ ଏକ ତୃତୀୟ
ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ପରମାଣୁ ବୋମା, ରକେଟ୍, ଜଳାୟତ ଆୟୋଜନ
ରୁଲିଛି । ରାମାୟଣ ମହାଭାରତରେ ଯେଉଁସବୁ ଅସ୍ତ୍ରର କାଳ୍ପନିକ
ବର୍ଣ୍ଣନା ଆମେ ପାଉ ସେସବୁ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ ହେଇଛି ।

ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ରୁଷିଆର ଏ ସାହିତ୍ୟିକ ମଣିଷର
ଅନ୍ତରରେ କିପ୍ରକ କଥା କହିବାଟା ସେଇ ପୁରୁଣା କଥା ପରି ଜଣା
ପଡ଼ୁଛି, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ କଣ ସେଇ ପରିସ୍ଥିତି ରହିଛି ? ଆଜି
ଦୁନିଆରେ ଯଦି ରାଜମାତକ ନେତା ହିସାବରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କେହି
ଥାନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କ ହାତରେ ଧ୍ୱଂସର ଶକ୍ତି ଠୁଲ ହେଇଛି, ତେବେ
ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଫ୍ରୁଷ୍ଟେଡ୍ ଓ ଆଇଜେନ୍ ହାଉସାର । ଏ
ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ଚିନ୍ତାଧାରାର ଯେଉଁ ପରିଚୟ ଆମେ ଏବେ ପାଇଲେ
ତାହା ଛ' ମାସ ତଳେ ପାସ୍ତରନାକ୍ଙ୍କ କଥା ତାଙ୍କ ବହିରେ
ପଡ଼ିଲବେଳେ କେହି କଳ୍ପନା କରି ପାରିଥିଲେ କି ? ସେତେବେଳେ
ବୁରି ତୁଙ୍ଗ ଶକ୍ତିର ବୈଦେଶିକ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ନ୍ୟୁନତମ ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ
ପାଇଁ ମାସ ମାସ ଧରି ଆଲୋଚନା ଚଳାଇ ଏକ ଅଚଳ ଅବସ୍ଥାରେ
ପହଞ୍ଚିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ରଷ୍ଟ୍ରନାୟକମାନଙ୍କର ଭେଟ କଥା
ଉଠିଲେ ତାକୁ ଏଇକଥା କହି ଉଡ଼େଇ ଦିଆ ଯାଉଥିଲା ଯେ,
ଆମେ ବୈଦେଶିକ ମନ୍ତ୍ରୀ ବୈଠକରେ କିଛି ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଉ, ଯେଉଁ
ଶୀତଳଯୁଦ୍ଧ ରୁଲିଛି ତାହା ଟିକିଏ ନରମ ହେଉ, ତା'ପରେ ଯାହା
ହେବ । ସେତେବେଳର ଏ ହାଉସା ଭିତରେ ପାସ୍ତରନାକ୍ଙ୍କ କଥା
ପଡ଼ି ଲୋକଙ୍କୁ ହସ ମାଡ଼ୁଥିବ ଯେ, ଏ କି ପାଗଳ କଥା କହୁଛି ?

ଯାହାଙ୍କ ହାତରେ ସବୁ କ୍ଷମତା ଠୁଳ ସେମାନଙ୍କର ମତିଗତି ତ ଏହା, ପାସ୍ତରନାକଙ୍କ ଧାରଣା ଓ ପୃଥ୍ବୀର ବାସ୍ତବିକ ପରିସ୍ଥିତି ଭିତରେ ତ ଆକାଶ ପାତାଳ ପ୍ରଭେଦ, ଏଥିରେ ସ୍ୱାର ମୂଲ୍ୟ କଣ ?

ମାତ୍ର ହଠାତ୍ ଦିନେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ଯେ ଆଇଜକ୍ ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ଖୁଣ୍ଟେର ଆମେରିକା ଭ୍ରମଣରେ ଯିବେ ଓ ଆଇଜକ୍ ମଧ୍ୟ ପଳେ ରୁଷିଆ ଭ୍ରମଣରେ ଯିବେ । ଏ ସମ୍ବାଦ ଶୁଣି ଏସିଆ ଆଫ୍ରିକାରେ ଥିବା ଭାରତ ଭଳି ଅସ୍ପଷ୍ଟରେ ଦୁର୍ବଳ ଦେଶମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ଆନନ୍ଦର ତେଜ ଖେଳିଗଲା ଯେ, ଯାହାହେଉ ଏଥର ବିଶ୍ୱ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେଉଁ ସଙ୍କଟ ଦେଖା ଦେଇଛି, ଯେଉଁ ‘ପଞ୍ଚିତ୍ର କୁଟ’ ଘଟିଛି ତାହା କଟି ଯିବ । ମାତ୍ର ଆମେରିକାରେ ଲୋକେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଇ ପଡ଼ିଲେ ଯେ ଆଇଜକ୍ ସବୁ ମାଟି କରୁଛନ୍ତି । ଖଜର କାଗଜରେ ଖୋଲଖୋଲି ସମାଲୋଚନା ମଧ୍ୟ ଚାଲିଲା ଯେ, ଏ ଏକ ବୋକାମୀ, ଏହାହାର ଆଇଜକ୍ ନିଜର, ନିଜର ପାଟିର, ଦେଶର ଓ ଦୁନିଆର ମଧ୍ୟ ଘୋର କ୍ଷତି କରିବେ । ମାତ୍ର ଆଇଜକ୍ ଏହାର ଜବାବରେ କହିଲେ ଯେ, ମୋ ଆଗରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ନିଜର, ମୋ ପାଟିର ଉଦ୍ଦିଷ୍ୟତ ନାହିଁ, ମୋ ଆଗରେ ନଗ୍ନ ଭାବରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଛୁଡ଼ା ହେଇଛି ଯେ ମାନବ ଜାତି ରହିବ ନା ଧ୍ୱଂସ ପାଇବ ? ତେଣୁ ମୋର ନିଜର, ପାଟିର ବା ଦେଶର କଣ ହେବ ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ବିଚଳିତ ନୁହେଁ ।

ଏହାପରେ ଆସିଲା ଗୁଣ୍ଟସଂଘ ସାମନାରେ ଖୁଣ୍ଟେରଙ୍କର ଦୁନିଆକୁ ଚମକେଇ ଦେଇଥିବା ସେ ପ୍ରସ୍ତାବ—ଯେ ଚାରିବର୍ଷ ଭିତରେ ପୃଥିବୀ ମାଉସୀକରଣ କରାହେଉ । ଦେଶ ଦେଶ ଭିତରେ ବିବାଦ ହେଲେ ଆଉ ଯୁଦ୍ଧ ନ ଚଳୁ । ଆମ ଭିତରେ କଳହେଲେ ଯେପରି ଠେଙ୍ଗା ବାଡ଼ି ଧରିବା ବେଆଇନ ହେଇଯାଇଛି ଫେସଲ

ପାଇଁ ଆମକୁ କଟିଶକୁ ବା ଉଦ୍ରଲେକଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ, ସେହିପରି ଯୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ ବେଆଇନ ହେଉ । ଯୋର ଯାର ମୂଳକ ତାର ମାତ ବନ୍ଦ ହେଉ । ତାଙ୍କର ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଶୁଣି ପ୍ରଥମେ ମନେ-ହେଲା ଯେ ସାରା ଦୁନିଆରେ ଏକ ଅବିଶ୍ୱାସର ଅଢ଼ିଆସ୍ୟ ଉଠିବ, ଏହାକୁ ପ୍ରବୃତ୍ତମୂଳକ ବାକ୍ୟଛଟା ବୋଲି କହି ଉଡ଼େଇ ଦିଆଯିବ । ସେପରି ମଧ୍ୟ କେତେକ କହିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆମେରିକାର ଜନତା ଓ ନେତାମାନେ ଏହାକୁ ସେପରି ହାଲୁକା ଭାବରେ ନେଇ ନାହାନ୍ତି । ଏଥିରେ ଯେଉଁସବୁ ଅସୁବିଧା ଉତ୍ପତ୍ତିକ ଅସ୍ତ୍ର କେହି ଲୁଚେଇ ରଖିଛନ୍ତି ନାହିଁ ତାହା ଯାଅ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ହେଲେ କିପରି ଚଳିବ, ଆଜି ସନ୍ଦେହ ଆମେରିକା ପକ୍ଷରୁ ଉଠେଇଛନ୍ତି ଓ ରୁଷ ପକ୍ଷରୁ ମଧ୍ୟ ଏସବୁ ଅସୁବିଧା ଓ ସନ୍ଦେହର ଯଥାର୍ଥତା ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ତାର ଆଲୋଚନା ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି କୁହା ଯାଇଛି । ମାତ୍ର ଆମେରିକା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଖୁଣ୍ଟେଇଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏ କି ପରମାଣୁଯ୍ୟ କଥା ? ଯେଉଁ କଥା ପାସ୍ତରନାକ୍ ଓ ବିନୋବା ପ୍ରଭୃତି କହୁଥିଲେ ତାହାକୁହିଁ ଆଜି ଏକ ବ୍ୟବହାରିକ ପ୍ରସ୍ତାବ ରୂପରେ ଆଲୋଚନା କରା ଯାଉଛି । ଅଧର ଆଜିଯାଏ ଯାଣ, ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆମାରି ଆଡ଼େଇ ରଖି ଦିଆ ଯାଉଥିଲା କାହିଁକି ? ଆଜି ଦୁନିଆର ପରିସ୍ଥିତି ବଦଳିଛି ଓ ସେଥି-ପାଇଁ ଯାହା ଦିନେ ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା ତାହାହିଁ ଆଜି ବାସ୍ତବ ସ୍ୱଚ୍ଛମାତ ହେବାକୁ ବସିଛି ।

ସମାଜ ବିଜ୍ଞାନ କୁହେ ଯେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଲୋକ ଯେପରି ଆଚରଣ କରନ୍ତି ସାଧାରଣ ଲୋକେ ତାର ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି । ଗୀତାରେ ମଧ୍ୟ ସେହି କଥା କୁହା ଯାଇଛି—ଯଦ୍ ଯଦାଚରଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠସ୍ତତତ୍ ଦେବେତତସ୍ୱେ ଜନଃ । ତେଣୁ ସମାଜର ଶ୍ରେଷ୍ଠ

ଲୋକେ ଛଂସା ଆଚରଣ କରୁଥିବା ଯାଏ ସାଧାରଣ ଲୋକେ କହାପି ଅଛଂସାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏବେ ଦୁନିଆରେ ଧନ ଜନ ଓ ଶକ୍ତିରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କହିଲେ ଆମେରିକା ଓ ରୁଷିଆହିଁ ବୁଝାଏ । ଏବେ ଆଉ ଏ ବେତାର ଓ ଖବର କାଗଜ ଯୁଗରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କହିଲେ ଅମ୍ଭେ ଚାଁର ଅମ୍ଭେ ପଧାନ କି ସାହକାର ବୁଝାଇବ ନାହିଁ । ଆମେ ଆଜି ସାରା ଦୁନିଆରେ କିଏ କଣ କଲ କହିଲ ତାହା ପ୍ରତିଦିନ ଜାଣୁଛୁ ଶୁଣୁଛୁ । ସେଥିପାଇଁ କୌଣସି ବିଷୟ ଏ ଯୁଗରେ ଆମେରିକା ଓ ରୁଷିଆକୁ ପ୍ରଭାବିତ ନ କରିବା ଯାଏ ସେଭଳି ବିଷୟରେ ସବୁ ଭଲ କିନ୍ତୁ ଶେଷକୁ ଗୋଟିଏ ‘କିନ୍ତୁ’ରେ ସବୁ ଅଟକି ଯାଉଛି । ଏଇଥି ଯୋଗୁଁ ଆଜି ଏ ଦୁଇ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦେଶର ମଜ୍ଜିମାରେ ଯେଉଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଛି ତାର ବିଶେଷ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି ।

ଆଜି ଶୁଷ୍ଟ ସଙ୍ଘ (U.N.O) ଦିବସ । ଯୁଦ୍ଧ ନିବାରଣ ପାଇଁ ଏ ସଂଗ ସ୍ଥାପିତ ହେଇଛି । ପ୍ରଥମ ମହାଯୁଦ୍ଧରେ ଲାଗୁ ଅର୍ଥ ନେଶନ୍ସ୍ ସ୍ଥାପିତ ହେଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ତାହା ଭଙ୍ଗି ଗଲା । ସେଥିରେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ମନ ଭିତରେ କଥା ରଖି କାରବାର କଲେ । ଏବେ ଶୁଷ୍ଟ ସଂଘରେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଲୋକସଭା ବିଧାନସଭା ପରି ଦଳ ସୃଷ୍ଟି ହେଇଛି । ଭାରତପରି କେତେକ ଦେଶ ସେଥିରେ ନିରପେକ୍ଷ ରହିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଆମର ବିଧାନ ସଭାର ସ୍ବାଧୀନ ସଭ୍ୟଙ୍କ ପରି ଅସମ ହେଇ ରହୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଶୁଷ୍ଟ ସଙ୍ଘ ପକ୍ଷରୁ କେତେକ ଭଲ କାମ ଏ ଚଉଦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ହେଇଥିଲେ ବି ତାର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଫଳ ହେଇନାହିଁ । ଶୁଷ୍ଟସଂଘ ପକ୍ଷରୁ ମେଲେରିୟା, ଯୁଦ୍ଧ, ଯନ୍ତ୍ରା, ପ୍ରଭୃତି ରୋଗ ନିବାରଣ ପାଇଁ ଆମ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ କାମ ହେଉଛି । ସେ କାମ ଦେଖିଲେ ମନରେ ଆନନ୍ଦ ଓ ଆକାଞ୍ଛା ହୁଏ ଯେ କେବେ ଏକ ବିଶ୍ୱ ସରକାର ସ୍ଥାପିତ ହେବ ଓ ତାହା ଜଗତରେ ଜଗତର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜ୍ଞାନ ସାରା

ପୃଥ୍ବୀର ଦୁଃଖୀ ଓ ଦରିଦ୍ରଙ୍କ ସେବାରେ ଲାଗିବ । କେଉଁଦିନ ଏ
ରକ୍ଷାୟ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ଲେପ ପାଇବ ଯାହା ଯୋଗୁଁ ଆଜି ଦୁନିଆରେ
ଅନେକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଅସମ୍ଭବ ହେଇ ପଡ଼ୁଛି । ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ
ଜାତିଆଣ ଭବପରି ଏ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରକ୍ଷାୟତା ମଧ୍ୟ ଆଜିର ଜଗତରେ
ଏକ ଅତଳ ଜନସଂହାର ହେଇ ଗଲାଣି । ଏହାର ଯୋଗୁଁ ଭାରତ
ପାକିସ୍ତାନ ବିବାଦ ମେଣ୍ଟି ନାହିଁ ଓ କାଶ୍ମୀର ସୀମାରେ ହଜାର
ହଜାର ସୈନ୍ୟ ଛକାଝକି ହେଇ ଛୁଡ଼ା ହେଇଛନ୍ତି । ଏହିସବୁ
କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଆଜି ରକ୍ଷା ସଂଘ ତାର ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
ସାଧନରେ ସଫଳ୍ୟ ଲଭି କରିପାରୁ ନାହିଁ ।

ସେ ପୁଣି କହିଲେ ଯେ, ଆଜି ଦଳଗତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପଦ୍ଧତି
ଏସିଆର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶରୁ ପାଣିପୋଛା କରି ଲେପ ପାଇଲାଣି,
କେବଳ ଭାରତରେ ରହିଛି । ଏଠି ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତ ସମତା ସୈନ୍ୟ
ପୁଲିସିଙ୍କ ହାତକୁ ଯିବାକୁ ବସିଲାଣି । ଆନ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ
ସୈନ୍ୟ କେବଳ କୌଣସି ସାପିକତା ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ୟନ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ
ଶାନ୍ତି ରକ୍ଷାପାଇଁ ତାହା ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ଓ ତାହାର ବଳରେ
ଏଠାର ଶାସନ ଚାଲି ରହିଛି । ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ବଞ୍ଚେଇବାକୁ ହେଲେ
ଲୋକଶକ୍ତି ଜାତୀୟ କରିବାକୁ ହେବ । ଏଥିପାଇଁ ଲୋକଙ୍କୁ
ଅନ୍ୟାୟ, ଶୋଷଣ, ଅସମ୍ୟ, ଅଶାନ୍ତି ଲେପ କରିବାକୁ, ନୂଆ
ଦୁନିଆ ଗଢ଼ିବାକୁ ତଳଆଡ଼ୁ ସଙ୍ଗଠିତ କରିବାକୁ ହେବ । ଗା-
ମାନଙ୍କରୁ ମାଲିକ ମୁଲିଆ କଣିଶିଆ ବକିଶିଆ ଭେଦ ଲେପ କରି
ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରାମଦାନ ଦୁର୍ଗତ୍ରସେ ସଙ୍ଗଠିତ କରିବାକୁ ହେବ । ଆଜି
ଗାଁର ଯେଉଁ ଶୋଷିତ ରୁଲିଛି ସେଥିରେ ଶହେ ଏକର ଥିବା ରୁଷୀ
ମଧ୍ୟ ଶୋଷିତ ହେଉଛି ଓ ମୁଲିଆ ସହିତ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ମିଶେଇ
ଦେଲେ ଯାଇ ସେ ଶୋଷଣରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବ, ଏହା ସେ
ବୁଝିବା ଚାହୁଁ ।

ଭାରତ ଚୀନ ସୀମା ନେଇ ଦୁଇଦେଶ ଭିତରେ ସାମାନ୍ୟ ମତଭେଦ ହେଇଛି । ଏ ଏକ ସାମାନ୍ୟ ଘଟଣା ଓ ପରସ୍ପର କଥାକାର୍ତ୍ତା ହାତ ହିଁ ଏହା ଛୁଡ଼ିବା କଥା । ଯଦିଓ ଖବର କାଗଜମାନେ ତଳକୁ ତଳ କରି ପ୍ରଚାର କରି ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି ମାତ୍ର ଏ ସମସ୍ୟା ନେଇ ଗୁପ୍ତସତ୍ତାକୁ ଯିବାର ଆମର ଉପାୟ ନାହିଁ । କାରଣ ଚୀନକୁ ତାହାର ସଦସ୍ୟ ହେବାକୁ ଦିଆଯାଉ ନାହିଁ । ଚୀନଭଳି ଏକ ଦିଗଟି ଦେଶ, ଯାହା ସହିତ ଭାରତର ବନ୍ଧୁତା ଅଛି ଓ ବିଲତ ପ୍ରଭୃତି ଦେଶମାନେ ମଧ୍ୟ ଯାହା ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଛନ୍ତି ତାହାର ସରକାର ଗୁପ୍ତସତ୍ତାର ସଦସ୍ୟ ନହେଇ ସେଥିରେ ତ୍ୟାଜ୍ୟକାଲ୍‌ଶେକଙ୍କ ‘ତୁ ହେଲୁ’ ସରକାରକୁ ଆସନ ମିଳିଛି । ଏଥିପାଇଁ ଆମର ସୀମା ସମସ୍ୟା ବିଚାର କରିବାର status ଗୁପ୍ତସତ୍ତାର ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଚୀନକୁ ଗୁପ୍ତସତ୍ତାରେ ଆସନ ଦେବାପାଇଁ ଭାରତ ବରାବର ପ୍ରସ୍ତାବ କରି ଆସୁଛି ।

ମୋଟ କଥା, ସବୋଦୟ ସାରକଥା “ଜୟକଗତ” ଧ୍ୱନୀରେ ଆସି ଯାଉଛି । ଆଜି ଏ ଦୁନିଆରେ ଦେଶ, ଜାତି, ଧର୍ମ ଆଦିର ବାଡ଼ି ପକେଇ କୌଣସି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିହେବ ନାହିଁ । ପୃଥକାଳରେ ଆମ ଦେଶରେ ମଲ୍ଲିୟୁସ ହେଉଥିଲା । କୌଣସି ରାଜନୀତିକୁ ପାଇବା ପାଇଁ ହେଲେ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନେ ମଲ୍ଲିୟୁସ ହାତ ଶକ୍ତି ପରୀକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ପ୍ରାନ୍ତ, ଜର୍ମାନୀ ପ୍ରଭୃତି ଦେଶରେ କେହି କାହାକୁ ଅପମାନ କଲେ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ଡୁଏଲ୍ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଥିଲା । ଏବେ ଏ ସବୁ ଅତଳ ହେଇଗଲାଣି, ସେହିପରି ଦେଶ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ବି ଅତଳ ହେଲାଣି । ଅନ୍ୟ ସେ ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ମହାଭାରତକାର ଦେଶେଇଛନ୍ତି ସେ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ସ୍ୱପ୍ନ ଭଗବାନ ଓ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଭଗବାନଙ୍କର

ନାରାୟଣୀ ସେବା ଥାଇ ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧ ହେଲା ତାହା ବି ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ସେଥିରେ ବି ହାରିବା ଜିତିବା ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ସମାନ ହେଇଗଲା । ଶୁଭ୍ର ବିବାହର ନିଷ୍ପନ୍ନତାହିଁ ମହାଭାରତର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଶିକ୍ଷା । କିନ୍ତୁ ସେକାଳରୁ ଏ ଶିକ୍ଷା ତଥା ଯାଇଥିଲେ ବି ଲୋକେ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରୁନଥିଲେ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରମାଶୁ କୋମା ଆମେରିକା ଓ ରୁଷିଆ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ି ନଥିଲା । ଏହା ପ୍ରଥମେ ଆମେରିକା ହାତରେ ଥିଲା ଓ ନ'ଗାସାକି ଓ ହିରୋଶିମାରେ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କୁ ଧ୍ବଂସ କରିଦେଇ ସେ ଦେଶଟି ମାରି ବସିଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ଦିନେ ଠାା ଜରି ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଗଲା ଓ ଦେଶାଲୋ ଯେ ଦୁଃଖିଆଟି ମଧ୍ୟ ଫରମାଶୁ କୋମା ଅଛି । ଏହା କଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ କଥା ହେଲା ବୋଲି ଆମେରିକାରେ ସେତେବେଳେ ଭାଷ୍ମ ପାଟିତୁଣ୍ଡ ହେଲା । ମାତ୍ର ସେଇଥିଯୋଗୁ ଆଜି ଆମପରି ଦୁର୍ବଳ ଲପଙ୍ଗା ଲୋକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହା କହିବାକୁ ବଳ ମିଳି ଯାଇଛି ଯେ, ଆଉ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିପାରିବ ନାହିଁ । ମୃତ୍ୟୁରେ ଯେତେ ଯାହା ଭଡ଼ଙ୍ଗ ଦେଖାଅ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଆଉ ତମର ବହୁପ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଗୁରୁ, ସନ୍ଥ, ମହାତ୍ମାଙ୍କ କଥାକୁ ତେମେ ଅବାସ୍ତବ ବୋଲି ଆଡ଼େଇ ଦେଉଥିଲ ତାଙ୍କରି କଥାକୁ ଏବେ ତମକୁ ଝଙ୍କମାରି ଶୁଣିବାକୁ ହେବ । ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ସବୋଦୟ ନ ହେଲେ ସବନାଶ । ତୃଣାୟ ପଛ ନାହିଁ ।

ଆଜି ଯେତେବେଳେ ଦୁନିଆର ଏ ଅବସ୍ଥା ଓ 'ତାର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ସବୋଦୟ ଜୟଜଗତ କଥା କହୁଛି ସେତେବେଳେ ବଳଗତ ରାଜନୀତିର ସମସ୍ୟା ତ ଅତି ସାମାନ୍ୟ କଥା । ଦଳଗତ ରାଜନୀତିକୁ ମୂଳକରି ଯେଉଁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପଦ୍ଧତି ଏସିଆର ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଚଳା ହେଇଥିଲା ତାହା ତ ଅନ୍ୟସବୁ ଦେଶରେ

ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ପରି ଲୋଟି ଲୋଟି କରି ପାଟି ଚଲଣି । ଏକା ଭାବରେହିଁ ତାହା ବଳା ଅଛି । ଏଠି ଯା ତାହା ଅତି ଟଳମଟଳ ଅବସ୍ଥାରେ ଢେରିଛି । ମାତ୍ର ମୁଁ ଆଜି ସେ କଥା କହିବାକୁ ଯାଉନାହିଁ । ଆଜି ମୋର କହିବାର କଥା ଯେ ସର୍ବୋତ୍ତମ କେବଳ ବିନୋବା, ଜୟପ୍ରକାଶ ବା ନବକୃଷ୍ଣ ଚୌଧୁରୀର ଏକୃତିଆ କଥା ନୁହେଁ । ଏହା ବିଶ୍ୱର କଥା, କାଳର, ଯୁଗର କଥା । ଏହା ସାରା ମଣିଷ ଜାତିର ସମସ୍ତଙ୍କର ହୃଦୟ କଥା । ଯେଉଁ କଥାକୁ ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲି କହିବାର ସାହସ କାହାର ନଥିଲା ଅଥଚ ଯାହାକୁ ଲୋଥଳୀରେ ବାନ୍ଧି ଠାକୁର ଘରେ ରଖିଥିଲୁ ‘ହରିଚନ୍ଦ୍ରାମ ମହାମନ୍ତ୍ର ଯତଦୁର୍ ଯାଏ’ ଅଥଚ ସେ ମହାମନ୍ତ୍ର ସତେ ଜୀବନରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଇପାରିବ ବୋଲି କାହାର ବିଶ୍ୱାସ ନଥିଲା । ସେହି ମହାମନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ସର୍ବୋତ୍ତମ ।

ଆଜିଯାଏ ଆମେ ଧର୍ମ କଥା ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲୁ କିନ୍ତୁ ବିଚାରୁ ଥିଲୁ ଯେ, ଭାଇ ସାଙ୍ଗରେ ସମ୍ପର୍କିତାରି ଅଧିକାର ପାଇଁ କଲି ନକରିବୁ ତ ଆମର ପିଲାଛୁଆ ବଞ୍ଚିପାରିବେ ନାହିଁ । ଭାଇ ସାଙ୍ଗରେ କଲି ତ ବଞ୍ଚିବ ପାଇଁ । ଯେତ ପାଇଁ ବାଧା ହେଇ କରୁ । କିନ୍ତୁ ଦେଶ ଦେଶ ଭିତରେ କଲି ତ ଧର୍ମ ଯୁଦ୍ଧ ବେଲୁଏ । ଯୁଦ୍ଧ କରିବାତ ସ୍ୱଧର୍ମ ବିବେଚିତ ହୁଏ । ମାତ୍ର ଏବେ ସେ ଯୁଗ ବଦଳି ଯାଇଛି । ଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯେ ଜଣେ କାହାର ଯୋଗୁ ହେଇ ଯାଇଛି ତାହା ନୁହେଁ ବା ଅମୃତ ଗୋଟାଏ କୌଣସି ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ଘଟିଛି ତାହା ନୁହେଁ । ଭଗବତ୍ ବିଶ୍ୱାସୀମାନେ କହିବେ ଏହା ଭଗବାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ହେଇଛି । ଅନ୍ୟ କେତେକ କହିବେ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ମୀଦାସର ଗତି ଯୋଗୁ ଘଟିଛି । ମାନବର ଲକ୍ଷ୍ମୀଦାସରେ ଏ ବିକାଶ ହେଇ ଚାଲିଛି । ମଣିଷ ହମେ ହମେ ଅଧିକ ସଭ୍ୟ ଓ

ଅହିଂସା ହେଉଛି । ଅବଶ୍ୟ କେତେକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ଏହାର ବିରୋଧ କରିବେ । ସେମାନେ କହିବେ— ସୃଷ୍ଟିରେ ବିକାଶ ବରାବର ହେଉଥିବ ବୋଲି କହିବାର କିଛି ମାନେ ନାହିଁ । ଲକ୍ଷ କୋଟି ବର୍ଷପରେ ତ ଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏକାବେଳକେ ଥଣ୍ଡା ହେଇ ଲିଭିଯିବ । ସେତେବେଳେ ସତ୍ୟ, ଅହିଂସା, ବିକାଶ ଏ ସବୁର କି ଅର୍ଥ ବାକି ରହିବ ?

ମାଟି ମଣିଷର ଏଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଯାଏ ଏ ଗ୍ରହରେ ମଣିଷର ଅସ୍ତିତ୍ବ ରହିଛି ସେତେବେଳେ ଯାଏ ତାର ବିକାଶ ହେଉଥିବ । ପୁଣି ବିଜ୍ଞାନ କେତେ ଲକ୍ଷ କୋଟି ତାରା, ନିହାରିକା ଓ ବିଶ୍ୱଦ୍ୱୀପ ଆବିଷ୍କାର କରିଛି, ସେଠି ମଧ୍ୟ ଜୀବ ସୃଷ୍ଟି ଥିବ ବୋଲି ବିଜ୍ଞାନ ଅନୁମାନ କରୁଛି । ତେଣୁ ଆମର ଏ ପୃଥିବୀରେ ଜୀବସୃଷ୍ଟିର ଦିନେ ଅବସାନ ଘଟିଲେ ମଧ୍ୟ ଏ ବିରାଟ ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତରେ କେଉଁଠି ହେଲେ ଜୀବନର ବିକାଶ ଆଗେଇ ଚାଲିବ । ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତାକାର କଥା ଯେ ମଣିଷକୁ ଏ ଯେଉଁ ଜୀବନ ମିଳୁଛି, ଏ ପ୍ରାଣ, ମନ, ଆତ୍ମା ମିଳୁଛି, ଯେଉଁ ଚିନ୍ତା, ଭାବନା ଓ ଉଦ୍‌ଭାବନା ଶକ୍ତି ମିଳୁଛି ଏସବୁ ବିକାଶ ପାଇଁ ନା ସବୁନାଶ ପାଇଁ ? କଣ ମାନବଜାତି ତାର ଏସବୁ ଶକ୍ତିକୁ ଧ୍ୱଂସପାଇଁ ଲଗାଇବାରେହଁ ତାର ସାର୍ଥକତା ? ପ୍ରଶ୍ନର ଜବାବ ବିଜ୍ଞାନ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏହାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ । ମଣିଷର ଅନ୍ତରର ବିଶ୍ୱାସ, ମଣିଷର ବିବେକହିଁ ଏହାର ଜବାବ ଦେଇ ପାରିବ । ଉପନିଷଦରେ ଯେଉଁ ‘ଅଜୁଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ’ ଆତ୍ମା ମଣିଷ ଭିତରେ ଅଛି ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରା ହେଉଛି ସେଇ ଏହାର ଜବାବ ଦେବ ଯେ ନା ସବୁନାଶ ମାନବଜାତିର ଚରମ ପରିଣତି ନୁହେଁ ।

ମାତ୍ର ତେଣେ ରୁଷିଆ ଓ ଆମେରିକା ଯେଉଁ ଧୂସର ଆୟୋଜନ ଆଜିଯାଏ ଚଳାଇଛନ୍ତି, ଆମେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଛୁ । ଗାର୍ବୀମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଚେଲ୍‌ମାନେ ଆମ ଦେଶର ଶାସନ ଦାୟିତ୍ଵ ମୁଣ୍ଡେଇଲେ ସେମାନେ ସୁଦ୍ଧା ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଗଢ଼ିବା ଫେରରେ ପଡ଼ିଗଲେ । ଯଦିଓ ଅନ୍ୟ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କହି ଆସିଛନ୍ତି ଯେ ହିଂସାଶକ୍ତିରେ ଆମେରିକା ଓ ରୁଷିଆ ସହିତ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କରି ଆମେ କେବେ ହେଲେ ପାରିବା ନାହିଁ । କରଂ ଆମେ ପ୍ରେମ, ଦବେକ, କରୁଣା ଆଦିରେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା କରିବା ତ କିଛି ଦେଖିଲେ ପାରିବା । ଗୋଟାଏ ବାଜେ ସୈନ୍ୟଦଳ, ବାଜେ ନୌବାହିନୀ, କେତେକେ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ନେଇ ଆମେ କାହିଁକି ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଟକ୍କର ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ? ମୁଁ ଆମ ସୈନ୍ୟଦଳକୁ ବାଜେ କହୁଛି ବୋଲି ଆପଣମାନଙ୍କ ଶୁଣାୟିତାରେ ଆସ୍ଥ ଆସୁଥିବ, ସେଥିପାଇଁ ମତେ କ୍ଷମା କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଗଣ୍ଡବର ପଛସା, ବର୍ଷକୁ ତିନିଶହ କୋଟି ଟଙ୍କା ଶ୍ରାଦ୍ଧ କରି ଏ ଯେଉଁ ସୈନ୍ୟଦଳ ରହିଛି ତାହା ଦ୍ଵାରା କେଉଁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେଉଛି । ଏ ସାମାନ୍ୟ ଗୋଆକୁ ସୁଦ୍ଧା ଆମେ ଅସ୍ତବଳରେ ସାଧ୍ୟ କରି ପାରୁନାହୁଁ କାହିଁକି ? ଜଣ ପର୍ତ୍ତୁଗାଲର ବଳ ଦେଖି ? ଆପଣ ହୁଏ ତ କହିବେ ଭାରତରେ ଏମାନେ ଗାର୍ବୀଚେଲ୍ ହେଇ କାପୁରୁଷ ହେଇଗଲେଣି । ଗାର୍ବୀ ତ ଗୁଜରାଟ ବଣିଆ, ସେଠି ତ ସେମାନେ ପୁଣି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କହନ୍ତି ‘ରଣ୍ଡେଡ଼’ ଅର୍ଥାତ୍ ଯେ ଯୁଦ୍ଧ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ, ତେଣୁ ଏମାନେ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ମାତ୍ର ଚୀନରେ କଣ ହେଉଛି ? ସେଠି ମଧ୍ୟ ମାକାଓ ପ୍ରଭୃତି ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଅଧୀକୃତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ସେମାନେ ସାଧ୍ୟ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? କୋରିଆ, ଇଣ୍ଡୋଚୀନା, କାଶ୍ମୀର

କେଉଁଠି ହେଲେ ଆଜି ଅସୁବିଧାରେ କୌଣସି ସମାଧାନ ଦେଇ ପାରିଲୁ ? ଆଜି ଏହା ଅସମ୍ଭବ । ଆଜି ଯେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଯିବ ସେଇ ମରିବ, ଏ କଥା ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେଇଗଲାଣି, ଯୁଦ୍ଧ କାନିଜ କଲମରେ ନହେଲେ ସୁଦ୍ଧା କାର୍ଯ୍ୟରେ କେଆଇନ ହେଇଗଲାଣି । ସେଥିପାଇଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୈନ୍ୟବଳର ଆଉ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ।

ସବୋଦୟର ଏ ଜାଗତିକ ଦିଗ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ଆଗରେ ରଖିଲି । ଏହାର ରାଜନୀତିକ, ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଆଦି ଆଉ ଅନେକ ଦିଗ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଖସ କରି ରାଜନୀତିକ ଦିଗରେ ଆଜିକାଲି ଲୋକେ ବେଶୀ ଆଗ୍ରହୀ । ଅନେକେ ମତେ କହନ୍ତି ଯେ ଆପଣଙ୍କପରି ଲୋକ ଦେଶର ଶାସନ ବାୟୁରୁ ଛୁଡ଼ି ଏଣେ ଆସିବାଟା କଣ ଠିକ ? ମାତ୍ର ସେଠି ଯଦି କିଛି କ୍ଷମତା ପଦ୍ଧତିରେ ଥାନ୍ତା ତା'ହେଲେ ମୁଁ ଏଣେ ଆସିଥାନ୍ତି ? ସେଠି ସବୁ କ୍ଷମତା ତ ପୁଲିସ ଓ ହୈନ୍ୟଙ୍କ ହାତରେ ଯାଇ ରହିଲାଣି । କେରଳ ଓ ଡଲିକତାରେ ଆମେ କଣ ଦେଖିଲୁଁ ? ଅବଶ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ କହିବେ ଯେ ଆମ କ୍ଷମତା ବଡ଼, ସମ୍ବିଧାନରେ ସେ କଥା ଲେଖା ହେଇଛି ଦେଖ; କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏମାନେ ସାମରିକ ଶକ୍ତିର Sufferanceରେ ବୁଦ୍ଧି ରହିଛନ୍ତି । ପାକିସ୍ତାନରେ ଆମେ କଣ ଦେଖିଲେ ? ସେଠି ସାମରିକ ଶାସନ ବିରୁଦ୍ଧରେ କେହି ହେଲେ ହୁଁ ବୁଁ କଲେ ? ଏଇଥିପାଇଁ ଜିନ୍ନା ସେ ଦେଶକୁ ସ୍ୱାଧୀନ କରିଥିଲେ ? ବରଂ ରୁଷ ଦେଶର ଜନମତର ଅଧିକ ପ୍ରଭାବ ଅଛି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ । ସେଠି ପାସ୍ତୁରନାଙ୍କ ପୁନରୁତ୍ଥାନ ହେଲା କାହିଁକି ? ଖୁଲାନଙ୍କୁ ବିଦାକଲ ପରେ ଶ୍ରୀ ରୁଷ୍ଟୋର ଯେ ପୁଣି ସେହିପରି ଡିକ୍ଟେଟର୍ ନହେଇ ସେ ଦେଶର

କଟକଣା ଅନେକ କୋହଳ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ଏହାର କାରଣ ସେଠାର ଯୁବକ, ସେଠାର ଜନତା ଆଉ ସେପରି ଡକ୍ଟେଟଶ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ ଏହା ସେ ବୁଝୁଛନ୍ତି ।

କ୍ଷରତରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ ଲୋକଶକ୍ତି ଜାଗ୍ରତ ହେଇଥିଲା ଓ ସେହି ନୂଆଶକ୍ତି ବଳରେ ସ୍ୱରାଜ ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱରାଜ ପରେ ସେ ଶକ୍ତି ପୁଣି ଶୋଇ ଯାଇଛି । ନେତାମାନଙ୍କ କଥାରୁ ଲୋକଙ୍କ ଜଣାପଡ଼ି ଚାଲିଛି । ଏପରି କି ସଫଳନପ୍ତିସ୍ତ ନେତା ଜବାହରଲାଲ, ଯାହାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ରୁଣ୍ଡ ହୁଅନ୍ତି ତାଙ୍କ କଥାରେ ମଧ୍ୟ ଲୋକଙ୍କର ଆସ୍ଥା ନାହିଁ । କେରଳ ଘଟଣାରେ, ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ କଂଗ୍ରେସ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ହେବା ଘଟଣାରେ, ଆମେ ନେଖିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ କଥାରେ ସୁଦ୍ଧା ଅନ୍ୟ ଭିତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆରୋପ କରା ହେଉଛି । ଏ ଅବସ୍ଥାରେ କି ଲୋକଶକ୍ତି ଗଢ଼ି ଉଠିବ ? ରାଜନୀତି ଭିତରେ ରହି ଆଉ ଏ ଲୋକଶକ୍ତି ଗଢ଼ି ହେବ ନାହିଁ ।

ଅବଶ୍ୟ ଲୋକଶକ୍ତି ମୋଟେ ନାହିଁ ବୋଲି କହିବା ଅବଶ୍ୟାସୀ କଥା ହେବ । କେଉଁଠି କେଉଁଠି ତାର ନମୁନା ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । କଳାହାଣ୍ଡିରେ ଜଣେ ଉଚ୍ଚପଦସ୍ଥ ହାକିମଙ୍କ ଶ୍ୱେର କାରବାର ଧରିବା ପାଇଁ ଲୋକେ ଯେପରି ଲାଗିପଡ଼ିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ଧରାପକେଇ ଛୁଡ଼ିଲେ ତାହା ଦେଖି ମୋର ଛୁଟି କୁଣ୍ଡେମୋଟ ହେଇ ଯାଇଛି । ରାଜନୀତିକ କର୍ମୀ ବିଶେଷତଃ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପରିଷଦର କର୍ମୀଙ୍କର ବାହାଦୁରୀ ଏଥିରେ କମ୍ ନାହିଁ । ଜନତାର ଏଇ ଶକ୍ତିକୁ ଜାଗ୍ରତ କରିବାହିଁ ପ୍ରକୃତ ରାଜନୀତି । ଯେ ଜନତାର ଏ ସୁପ୍ତଶକ୍ତିକୁ ଜାଗ୍ରତ କରାଇପାରିବ ତାକୁହିଁ ସମତାରେ ଥିବା ଲୋକେ ଭରିବେ । ରୁଷିଆରେ ଏଇ ଶକ୍ତିକୁ ଭରି ପାସ୍ତରନାକକୁ

ଫେରେଇ ନିଆହେଲ । ଜାପାନ ବନ୍ଦୁରେ ଚୀନ ଲଢ଼ିଲାବେଳେ,
 ଫ୍ରାନ୍ସର ରକ୍ଷା ପାଇଁ ରୁଷ୍‌ର ଜନସାଧାରଣ ଲଢ଼ିଲାବେଳେ
 ତାଙ୍କ ହାତରେ ଅସ୍ତ୍ରବଳ ନଥିଲା, ମାତ୍ର ସେମାନେ ଯେଉଁ
 ଗୌରବେଶ୍ୱର ପ୍ରତିରୋଧ କଲେ ତାହା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତି
 ବଳରେ ହିଁ କରି ପାରିଲେ । ଜନତାଠାରେ ଏହି ଶକ୍ତି ଥିଲେ
 ଯାଇଁ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ରହିବ, ଶାନ୍ତି ରହିବ । ମାତ୍ର ଆଜି ସବୁଠାରୁ
 ବିପଦର କଥା ଯେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଆଦର୍ଶ ଜନତାକୁ ଆକୃଷ୍ଟ
 କରୁନାହିଁ । କେବଳ ଉପରର କଥା ଦେଖି, ଆମେରିକା କି
 ରୁଷ୍‌ରେ କଣ ହେଉଛି ତାହା ଶୁଣି ଜନତା ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହେଉ
 ପାରିବ ନାହିଁ । ତାକୁ ତଳଆଡ଼ୁ ଛୁଡ଼ା କରିବାକୁ ହେବ । ଆମେ
 ନୂଆ ଦୁନିଆ ଗଢ଼ିବୁ, ଶୋଷଣ, ଅନ୍ୟାୟ, ଅଶାନ୍ତି ଲୋପ କରିବୁ,
 ଅସାମ୍ୟ ଗଢ଼ିବୁ, ଏ ଟାଣପଣ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆଣିବାକୁ
 ହେବ । ନେତାମାନେ ଏହା କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ, ଦୁର୍ବଳ ତ ତାଙ୍କୁ
 ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ଆମେ ଆଗେଇ ଯିବୁଁ ଏଭଳି ପଣ କରିବାକୁ
 ହେବ । ଆମର ଗାଁମାନଙ୍କୁ ଏପରି ସ୍ୱାଧୀନତା, ସାମ୍ୟ, ଶାନ୍ତିର
 ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗ କରି ଗଢ଼ିବାକୁ ହେବ । ଇଂରେଜୀ
 ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ହାବୁ ଯେପରି ଏ ଦେଶର ଶୋଷଣ ଚାଲୁଥିଲା
 ଆଜି ସହରମାନଙ୍କ ହାବୁ ଚାରି ସେହିପରି ଶୋଷଣ ଚାଲୁଛି ।
 ଏହା ଏବେ ଅର୍ଥମତ୍ତ ବିଶାରଦମାନେ ବି ସ୍ୱୀକାର କଲେଣି ।
 ଏ ଶୋଷଣକୁ ସରକାର କି ଯୋଜନା କର୍ମଶୀଳ୍ପ କରି ପାରିବ
 ନାହିଁ । କାରଣ ଏ ସରକାରର ଗୋଡ଼ାଣିଆ ହେଇଗଲାଣି ।
 ଲୋକେ ଯେଉଁଠି ଠାକୁରଦର ପାଇଁ ପବିତ୍ର ପରୁଷ ଟଙ୍କା କି
 ମଦକୋତଲ ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିକି ଦେଉଛନ୍ତି ସେଠି ତାଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି
 ସରକାର ମଧ୍ୟ ତାହାଠାରୁ ଆଉ କେତେ ଭଲ ହେବ ? ତେଣୁ

ଲୋକଙ୍କୁ ମଜବୁତ କଲେ ଯାଇ ଏହାର ପ୍ରତିକାର ହେବ । ଏଥିପାଇଁ ଗାଁକୁ ଗ୍ରାମଦାନ ଦ୍ଵାରା ଏକ କରିବାକୁ ହେବ । କଣିଶିଆ ବଳିଶିଆ ଭେଦ ଗାଁରୁ ଲେପ କରିବାକୁ ହେବ । ଏଇ ଭେଦ-ଯୋଗୁଁ ଗାଁର ଗୁଣୀ ତାର ଫସଲର ଉଚିତ ଦାମ ପାଉ ନାହିଁ । ସହରର ଲୋକେହିଁ, ବିଶେଷ କରି ଜଳକାରଖାନାର ମାଲିକ ତାହା ଦ୍ଵାରା ଲୁଭବାନ ହେଉଛନ୍ତି । କଲିକତା ସହର ପାଇଁ ହିଁ ଆଜି ବଙ୍ଗଳା ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ଖାଦ୍ୟାଞ୍ଚଳ ଗଠନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଉଠିଛି । ଜଳକାରଖାନାର ଶ୍ରମିକ ସଙ୍ଗଠିତ ବୋଲି ଆଜି ତାର ଦାବା ହାସଲ କରି ପାରୁଛି । ତାକୁ କେହି କହି ଦେଇ ପାରୁନାହିଁ ଯେ, ତୁ ତ ଗାଁରେ ବାରଅଣା ମୂଲ ପାଉଥିଲୁ । ବୌଦ୍ଧାର ଲୁଗାକଳକୁ ଆସିଲୁ ବୋଲି ଚାରି ଟଙ୍କା କାହିଁକି ପାଇବୁ ? ମାତ୍ର ଗୁଣୀ ତ ମୋଟେ ସଙ୍ଗଠିତ ନୁହେଁ । ତାହା ଭିତରେ ଜାତିଭେଦ, ଧର୍ମଭେଦ, ଶ୍ରଦ୍ଧାଭେଦ ଆଦି ପୁର ରହିଛି । ସ୍ଵରାଜ ବାରବର୍ଷ ହେଲେ ହେଲଣି, ଗାଁର ଉନ୍ନତ ପାଇଁ କହୁତ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲଣି, ମାତ୍ର ଗାଁର ଅବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ମୌଳିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଇନାହିଁ । ଇଂରେଜ ଅମଳରେ ମଧ୍ୟ ଯେପରି ହେଉଥିଲା, ପଦାକୁ ଦିଶିବା ପାଇଁ କେତେକ ଦେଖାଣିଆ ଚାଲିଚାଲି—Window dressing ଗାଁରେ କରା ହେଇଛି, ମାତ୍ର ସରକାରଙ୍କର ନିଜର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ବିବରଣୀରୁ (evaluation report) ଜଣା ଯାଉଛି ଯେ ସବୁଆଡ଼େ ମୁଗୁରମୁହଁ ମେଲ । ତେଲିଆମୁଣ୍ଡରେ ହିଁ ପ୍ରାୟ ତେଲ ତଳା ଯାଉଛି । ଦେଶର ଯେଉଁ ଶତକଡ଼ା ୭୦ ଲୋକ ଗରିବ ଗୁଣୀ ଦୁଇଗୁଣି ଏକରବାଲା ଓ ଭୂମିହୀନ, ସେମାନଙ୍କ ଯାଏ ସାହାଯ୍ୟ ପଡ଼ୁଛି ନାହିଁ । ପଦର କୋଡ଼ିଏ ଏକରବାଲାଙ୍କ ପାଖରେ ହିଁ ସବୁ ରୁଟି, ସାହାଯ୍ୟ ଆଦି ପଡ଼ୁଛି । କଂଗ୍ରେସର ନାଗପୁର ପ୍ରସ୍ତାବ

ଉପରେ ସମବାୟ ଗୃହ ଦେଶରେ ଚଳାଯିବ ବୋଲି ଖୁବ୍ ଚିନ୍ତାଦାନା ଚାଲିଛି, ମାତ୍ର କିଏ କରିବ ? ଯେଉଁମାନେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଜମିମାଲିକ, ଉତ୍ପାଦନ ବଢ଼େଇବାରେ ସେମାନଙ୍କର କି ଗରଜ ଅଛି ? ଘରକୁଦ ହେଲେ, ଏଣିକି କେନାଲ ପାଣି ମଢ଼େଇ ଦୁଇ ଡିନିଆଁ ଫସଲ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି କହିଲେ ସେମାନେ କାହିଁକି ଶୁଣିବେ ? ଶହେ ଏକରରୁ ଗୋଟାଏ ଫସଲରେ ଯାହା ମିଳୁଛି ସେଥିରେ ଭଲରେ ଚଳି ଯାଉଛନ୍ତି, ଗହଣା ଗଢ଼ା ହେଉଛି, ପୁଅ କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଛି । ପୁଣି ଦୁଇଟା ଫସଲ ପାଇଁ ଜଳକର ଦିଅ, ବାଡ଼ବୁଜ, ଟଙ୍କା ଲଗୁଡ଼ି କର, ଏସବୁ ନୁଆ ହେଙ୍ଗମା କାହିଁକି କରିବାକୁ ଯିବେ ? ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ନାଗପୁର ପ୍ରସ୍ତାବର ଅବସ୍ଥା କଣ ହେବ ?

ଏଣେ ଯଦି ଦେଶରେ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ସ୍ଥେଟ ସ୍ଥେଟ ଶିଳ୍ପ ଜରିଆରେ ଖାଉଟି ଜିନିଷର ଉତ୍ପାଦନ ନ ବଢ଼େ ତାହା ହେଲେ ଏ ଯେଉଁ ବିରାଟ ପାଞ୍ଚବର୍ଷୀୟା ଯୋଜନା ତାହା ତାପ୍ତର ଘରପରି ଶୁଦ୍ଧିପଡ଼ିବ । ବଡ଼ ବଡ଼ କାରଖାନା ଖୋଲିବାରେ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ଲଗୁଡ଼ି ହେଉଛି ତାହା ମୁଦ୍ରାସ୍ଥୀତି ସୃଷ୍ଟି କରିବ । ଚୀନ ଓ ଜର୍ମାନୀରେ ମୁଦ୍ରାସ୍ଥୀତି ଯୋଗୁଁ କପରି ସାମାନ୍ୟ ରୁଟି ତା ଜୋତା ପାଇଁ ଟୋକେଇ ଟୋକେଇ ନୋଟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ତାହା ଆମେ ଜାଣୁ । ଏ ମାଗଣା ଅବସ୍ଥାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବଢ଼ିବା ଗୁଡ଼ି, ସେଥିପାଇଁ ଗୁଣୀ ହାତକୁ ଜମି ଆସିବା ଗୁଡ଼ି । ଏ ସାମ୍ୟବାଦ ଯୁଗରେ ଯେତେବେଳେ ଗୁରୁଆଡ଼େ ସାମ୍ୟର ଡଙ୍କା ବାଜୁଛି ସେତେବେଳେ ନଡ଼ିଆବାଣରେ ବାଉଁଶ ଦରପେଟା ଖାଇ ଗଛ ଜଗି ରହିବେ, ଏହା ଆଉ ଚଳିବ ନାହିଁ । ସାମ୍ୟ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ହେବ,

ତେବେ ଯାଇ ମୁଲିଆ କାମ କରିବେ । ତାହା ନହେଲେ ତ ଏବେ ସମସ୍ତେ କୋଟପେଣ୍ଟ୍ ଓ ଜୋତା ପିନ୍ଧିଦେଇ ଦେହ ମିତ୍ତନରୁ ଖଲସ ହେବାର ସହଜବାଟ ପାଇଗଲେଣି । ଅସଲ କରିବା କଥା ନକରି କେବଳ ବକ୍ରତା ଦେଲେ ହେବ ନାହିଁ । ଆଜି ଆଉ ନେତାମାନଙ୍କ ଶରୀରେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଶକ୍ତି କିପରି ଆସିବ ? ଲୋକେ ଯଦି କଥାଟାକୁ ବୁଝିବେ, ଯଦି ଏକଜୁଟ ହେଇ ଲଢ଼ିବାକୁ ଅଣ୍ଟା ଭିଡ଼ିବେ ତେବେ ଯାଇ ସେ ଶକ୍ତି ଆସିବ । ଯଦି ଶାସନ-ଗାଦୀରେ ଶକ୍ତି ଥାନ୍ତା ତାହାହେଲେ ନବଚୌଧୁରୀ ତାକୁ ଗୁଡ଼ି ଏଠିକି ଆସିଥାନ୍ତା ? ଶକ୍ତିର ସ୍ରୋତ ଏଇ ଜନତା ଭିତରେ ରହିଛି ବୋଲି ତାଙ୍କଠାକୁ ସେ ଆସିଛି ।

ଭୂସଂସ୍କାର ବିଷୟରେ ବହୁତ କଥା ଅନେକଦିନୁ ଚାଲିଛି; କିନ୍ତୁ ହେଉଛି କାହିଁ ? କେରଳରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ସୁଦ୍ଧା କର କରି ସେଇ ସିଲିଂ ଧାର୍ଯ୍ୟ କଲେ । କାଶ୍ମୀରରେ ଶିଲିଂ ହେଲ ମାତ୍ର ମାଲିକମାନେ ନିଜ ପରିବାର ଭିତରେ ସବୁ ଭଗବଣ୍ଟା କରି ନେଲେ, ସରକାର ହାତକୁ କିଛି ଆସିଲା ନାହିଁ । ଉପରୁ ଏହା ହେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏହାର ଏକମାତ୍ର ପଦ୍ଧା ଗାଁର ଜମି ଗାଁର କରିଦେବା । ତାହାହେଲେ ଗାଁରେ ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗ ଚଳିବ, ବିଜୁଳୀ ଆଦିର ଉପଯୋଗ ସେଥିପାଇଁ ହେବ ଓ ଉତ୍ପାଦନ ବଢ଼ିବ । ଗାଁର ଜମି ହେଲେ ଫସଲ ପାଇଁ ଉଚିତ ମୂଲ୍ୟ ମିଳିବ । ଏକଥା ଶୋଷିତମାନେ ବୁଝିଲେ ଯାଇ ଏହା ହେବ ଓ ଆଜି ଗାଁର ଶହେଏକରବାଲା ମଧ୍ୟ ଶୋଷିତ । ଏହି କଥାଟା ସେମାନେ ଉପଲବ୍ଧ କରିବାରେ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ଶକ୍ତି ରହିଛି ।

ଏସିଆରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସଙ୍କଟ

[ଭୂମିକାସୂଚୀ ସପ୍ତାହରେ କଟକରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଭାଷଣର ସାରାଂଶ]

ଗତ ବାରବର୍ଷ ଭିତରେ ଏସିଆର ଯେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଇଥିଲେ ସେଥିଭିତରୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଓ ଲଙ୍କା ଛଡ଼ା ଆଉ ସବୁ ଦେଶରୁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଲାଭ ପାଇଲଣି । ଅନେକେ କହନ୍ତି ଯେ, ଭାରତର ସ୍ଥିତି ପାକିସ୍ତାନ ଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ମାତ୍ର ମୁଁ ନମ୍ରାବରେ କହିବି ଯେ, ଆମେ ଦୁଇଗୁଣ୍ଠ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନାହିଁ ଓ ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନର ସଂସ୍କୃତିରେ ମୌଳିକ ପ୍ରଭେଦ ଅଛି ବୋଲି ଭାବୁନାହିଁ । ସେ ଦେଶ ଓ ଏ ଦେଶର ଲୋକଚରଣ ସମାନ । ତେଣୁ ପାକିସ୍ତାନର ଦାବୀରୁ ଆମକୁ ଗଭୀର ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ । ଏବେ ସେନାବାହିନୀର ସହୋଦ-କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ଦେଶରୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ ମତଭେଦ ହେବାରୁ ସେମାନେ ଇସ୍ତଫା ଦେଇଥିଲେ । ପରେ ଅକ୍ଷୟ ଜଣାଗଲା ଯେ, ଏ ମତଭେଦ ଗୁଜରାଟର ପଡୋଲ୍ଲି ସଂହାନୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ସମସ୍ୟା ନେଇ ଘଟିଥିଲା । ମାତ୍ର ପବନ କୁଆଡ଼େ ବହୁଛି, ଏହି ଦାବୀରୁ ତାର ସୂଚନା ମିଳେ । ସାମରିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ ବେସାମରିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ରହିବା ଗୁଡ଼ି, ଏ କଥାଟି ଆମର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଏହା ଭିତରେ କେତେଥର ଧୀର ଅଥଚ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଘୋଷଣା କରିଲେଣି । ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଏଇଟା ଅତି ଜଣାଶୁଣା ମାତ୍ର । ଆମ ସମ୍ବିଧାନରେ କେଉଁଠି ହେଲେ ବେସାମରିକ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ବା ସାମରିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର କୌଣସି ସମତା କଥାର

ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ଲୋକସଭା ହାତରେହିଁ ସବୁ କ୍ଷମତା ରହିଛି । ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଏପରି ଘୋଷଣା କରି କହିବା କାହିଁକି ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ?

ପାଳିସ୍ତାନ, ବର୍ମା, ମିଶର ଓ ସୁଦାନର ଘଟଣାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ଯେ, ପ୍ରକୃତ କ୍ଷମତା କାହା ହାତରେ ରହିଛି ? ଉତ୍ତର ସ୍ପଷ୍ଟ ମହାଦେବଙ୍କଠାରୁ ବର ପାଇ ତାଙ୍କୁହିଁ ଉତ୍ତର କରିବାକୁ ଗୋଡ଼ାଇଲ ପରି ଆମେ ଯାହାକି ହାତରେ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଦଣ୍ଡଶକ୍ତି, ମନୁଷ୍ୟକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ଶକ୍ତି ଦେଇଛୁ, ସେହି ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଆଜି ଲୋକଙ୍କ ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇଛି । ଏ ଦଣ୍ଡଶକ୍ତି ଏକ ସମୟରେ ସାମାନ୍ୟ କଥା ଥିଲା । ଧର୍ମଲୋକ ଘର ଜଗବାପାଇଁ ନେପାଳୀ ବା ଭୋଜପୁରୀ ଦରଓମାନ ରଖେ । ସେ ଦରଓମାନ ଘର ଉପରେ ଅଧିକାର ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବ, ଏ ପ୍ରଶ୍ନ କେବେ ଉଠେ ନାହିଁ । ଗାଁର ଅଞ୍ଜ ହରିଜନକୁହିଁ ଦୁଇ ଚାରି ଟଙ୍କାକୁ ଚୌକିଦାର ରଖା ଯାଇଥାଏ । ସେହିପରି ସବୁ ଦେଶରେ ଅଞ୍ଜ, ଅଶିକ୍ଷିତ ଲୋକଙ୍କୁହିଁ ସୈନ୍ୟ-ଦଳରେ ରଖା ଯାଉଥିଲା । ମାତ୍ର ଏବେ ପରିସ୍ଥିତି ବଦଳି ଗଲାଣି । ଆଧୁନିକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ରଣକୌଶଳ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଅଞ୍ଜଲୋକ ନୁହେଁ ମାତ୍ର ସୁଦକ୍ଷ, ବିଦ୍ବାନ, ଚରିତ୍ରବାନ ଲୋକ ବରକାର । ସେମାନଙ୍କୁ ଏବେ ପ୍ରତିଯୋଗୀତାମୂଳକ ପରୀକ୍ଷା ଦ୍ବାରା ବସ୍ତୁ ହୁଏ । ନାନା ବୈଜ୍ଞାନିକ ତିଆରିରେ ସେମାନଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟତା ପରୀକ୍ଷା କରାହୁଏ । ଏପରି ବସ୍ତୁବଳ ସରକାରର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିଭାଗରେ ହୁଏ ନାହିଁ । ଆଜିର ସେନାପତି କେବଳ ହୁଣ୍ଡା, ସାହସୀ ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ସେ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ଥାନମତ ହେବ, ବୈଜ୍ଞାନିକ କଳାକୌଶଳରେ ଦକ୍ଷ ହେବ; କେବଳ ସେନା ନୁହେଁ, ଯୁଦ୍ଧବେଳେ ଜନତାର ମଧ୍ୟ ନେତୃତ୍ବ କରି ପାରିବ, ଏପରି ହେବା ଚାହୁଁ । ୧୯୫୫ ବନ୍ୟାବେଳେ ଏଠାକୁ

ଯେଉଁ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ସେବା କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ସେମାନେ
 କେତେ ସୁସଂସ୍କୃତ, ଉଦ୍ରା ଓ ଶିକ୍ଷିତ ଡାହା ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ
 ସହିତ ମିଶିଥିବେ ସେମାନେ ଅନୁରକ୍ତ କରିଥିବେ । ଆମଦେଶର
 ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ— ଗଜମାଡ଼ିବାଲା, ବେସାମରିକ
 କର୍ମଚାରୀ, ଓକିଲ ବା ବେପାରୀଙ୍କୁ ନିଅନ୍ତୁ ତ ଦେଖିବେ ଯେ, ଏ
 ସମସ୍ତଙ୍କ ଭୁଲନାରେ ସୈନ୍ୟବାହିନୀର ଅର୍ଥସରମାନେ ଅନେକ
 ଗୁଣରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ଏଇ ଦେଉଛୁ ଏ ଯୁଗର ନୂଆ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ।
 ଏ ସେନାକୁ ଆମେ କେବଳ ଯୁଦ୍ଧପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରୁନାହୁଁ,
 ଅନ୍ୟ କାମ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରୁଛୁ । ଇଂରେଜ ଅମଳରେ
 ସରକାର ସହିତ ହିଂସା ଅହିଂସା ସବୁ ବାଟରେ ଲଢ଼େଇ
 ରୁଲିଥିଲା । ମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ବି ଯେତେ ସୈନ୍ୟ ଦେଶରେ
 ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉ ନଥିଲେ ଏବେ
 ସେତେ ହେଉଛନ୍ତି । ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଲକ୍ଷ୍ନୌ,
 କଲିକତା ଆଦି ସବୁଠାରେ ଆମେ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ପାଇଁ ସେନାର
 ବ୍ୟବହାର ଦେଖୁଛୁ । ଏହିରୂପେ ତାଙ୍କର ହାତରେ ସବୁଶେଷ
 କ୍ଷମତା ରହିଛି । ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ସବୁମନ୍ତେ ନିଜକୁ ଅଧିକ
 ଯୋଗ୍ୟ ମନେ କରୁଥିବା ସ୍ଥଳେ ବେସାମରିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
 ମାନବାଟାକୁ କାହିଁକି ପସନ୍ଦ କରିବେ ? ଏ ପ୍ରଶ୍ନଟା ସାଧାରଣରେ
 ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଅନେକେ ଭରସା କରନ୍ତି । କାଳେ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ
 ମୁଣ୍ଡରେ ଏ ଧାରଣା ନଥିବ ଓ ଆଲୋଚନା ଶୁଣି ପଶିଯିବ ଏଇ
 ଭୟ ଦେଉଛି । ଗତିରେ ସାପ ବା ବାଦ ନା ଧରିବା ଯେପରି
 ଆମ ଦେଶରେ ମନା, ଏ ସେହିପରି କଥା । ଆମେ ଅସ୍ତିତ୍ୱ
 ସତ୍ୟତାକୁ ଏଡ଼େଇ ଯିବାକୁ ରୁହୁଁ ।

ପୁଣି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସ୍ଥିତି ଆମ ଦେଶରେ କ'ଣ ଚାହା ଦେଖିବା । ଆମେ ସେତେବେଳେ ସ୍ୱାଗତପାଇଁ ଲଢ଼ୁଥିଲୁ, ସେତେବେଳେ ଏ ଦେଶର ଲୋକେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସବୁ ଚାପୁର୍ଯ୍ୟ ବୁଝି ଲଢ଼େଇରେ ଲାଗିଥିଲେ ଏହା କହି ହେବନାହିଁ । ବିଦେଶୀ ଶକ୍ତିକୁ ତଡ଼ିବା ସେତେବେଳେ ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀରଣ ଜନତାର ଶକ୍ତି ଆମ ପଛରେ ଥିବାରୁ ଇଂରେଜ ହଟିଲେ, ସେ ଜନତା ମଧ୍ୟ କ'ଣ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଚାପୁର୍ଯ୍ୟ ବୁଝିଥିଲା ? ସେତେ ଆପଣା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୁରହେବାର ଆଶାରେ ହିଁ ସ୍ୱାଗତ୍ୟ ଗୁଡ଼ୁଥିଲା । ୧୯୪୭ରେ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଗଣ ଆନ୍ଦୋଳନ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା ତାକୁ ଇଂରେଜ ସରକାର ବକେଇ ଦେଲେ । ଲୋକେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଦବି କରି ରହିଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ହିଁ ଆମର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିଥିଲା । ନେତାମାନେ ଉପରେ ବସି ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ହସ୍ତାନ୍ତର କରି ଦେଲେ । ଏହା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କେଶରେ ଏକ ଅବାନ୍ତର ହିନ୍ଦ ମୁସଲମାନ ବଙ୍ଗା ମଧ୍ୟ ଲାଗିଗଲା । ତେଣୁ ଲୋକେ ଏ କଥା ଅନୁଭବ କଲେ ନାହିଁ ଯେ, ଦେଶରେ ଏକ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଶାସନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ତେଣୁ ଆଜି ସରକାରୀ ପକ୍ଷ, ବିଭିନ୍ନ ବିରୋଧୀ ପକ୍ଷ ଓ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ସବୁପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା ଓ ପ୍ରବୃତ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଦେଶର ଜନସାଧାରଣ ଏଇଟା 'ଆମର ଶାସନ' ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟପ୍ରକାରର ବିପ୍ଳବରେ ଲୋକେ 'ଯୁଦ୍ଧ ସମିତି' ଗଠନ୍ତି, ସରକାର ସହିତ ଲଢ଼ନ୍ତି, ସୈନ୍ୟବାହିନୀକୁ ପରାସ୍ତ କରନ୍ତି ବା ନିଜ ଆଡ଼କୁ କରି ନିଅନ୍ତି, ଏହିରୂପେ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଯେ ଶାସନ ବଦଳିଲା । କ୍ଷମତାର ଅନୁଭବ ତାଙ୍କର ହୁଏ ।

ମାଟ ଏ ଦେଶରେ ଏସବୁ କିଛି ହେଲ ନାହିଁ । ଏହାର ଅବଶ୍ୟ
ଗୋଟାଏ ଭଲ ଦିଗ ଅଛି ଯେ, ଦେଶ ଗଣ୍ଡଗୋଳରୁ ବଞ୍ଚିଗଲ,
ସରକାରୀକଳ ଅତୁଟ ଭାବରେ ହାତକୁ ଆସିଗଲ । ମାଟ ଏହାର
ମନ୍ଦ ଦିଗ ହେଉଛି, ଲୋକେ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ ଯେ, ସେମାନଙ୍କ
ହାତକୁ କ୍ଷମତା ଆସିଲ । ଏହିପରି ଏସିଆର ସବୁ ଦେଶରେ
ଘଟିଲା । ଗଣତନ୍ତ୍ରର ପତନର ଏ ଏକ କାରଣ । ବୃତ୍ତାନ୍ତ କଥା
ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ଯେତେ ଅସୁବିଧା
ଭିତରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଟେକ ରଖିବା ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ
କରିବୁ, ଏ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆମ ଦେଶର ମଧ୍ୟଭାଗ କା ଗରିବ କୋଉ
ଶ୍ରେଣୀ ଭିତରେ ହେଲେ ରହିଛି କି ? ପାକିସ୍ତାନରେ ସାମରିକ-
ଶାସନର ତ କୌଣସି ବରୋଧ ହେଲ ନାହିଁ ? ହୁଏତ ତାହା
ହେଉଥିଲେ ହଜୋସ୍ ଶରି ତାହାକୁ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ଦବେଇ
ଦିଆ ଯାଇଥାନ୍ତା, ମାଟ ପଚାରି ପଚାରି ହଜାର ଲୋକେ ପ୍ରତିବାଦ ତ
କରିଥାନ୍ତେ, ଜେଲ ଯାଇଥାନ୍ତେ, ମାଡ଼ ଖାଇଥାନ୍ତେ । ମାଟ
ସାମରିକ ଶାସନ ଜାଣି ହେବାରୁ ସେଠି ତ ଲୋକେ ସ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ
ପକାଇଲେ । ଏଇଟାହିଁ ସବୁଠାରୁ ଭୟଙ୍କର କଥା ।

ବୃତ୍ତାନ୍ତ କଥା, ଆମ ଦେଶର ସମ୍ବେଧାନ ଓକିଲମାନେ
ଗଢ଼ିଲେ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଲଢ଼ିଥିବା ନେତାମାନେ ଯଦି ତାହା
ଗଢ଼ିଥାନ୍ତେ ତ କିଛି ହେଇଥାନ୍ତା । ମାଟ ନେହେରୁ, ପଟେଲ
ପ୍ରଭୃତି ସେଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଇଲେ ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଯେଉଁ
ସମ୍ବେଧାନର ଡିଠା ଦେଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଏକ ମୁର୍ଖାଣ୍ଡିଆ ଜନସ
ବୋଲି ସେମାନେ ମନେ କଲେ । ଅମ୍ବେଡ଼କର, ଆୟଜ୍ଞାର
ପ୍ରଭୃତି ଓକିଲମାନଙ୍କ ହାତରେ ସେ ଭାର ପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ
ଏପରି ଏକ ସଂବିଧାନ ଗଢ଼ିଲେ ଯେ, ତାକୁ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କର

ଗୁରୁ, ବଲ୍ଲଭର ବଶିଷ୍ଠ ଆଇନଜ୍ଞ ସାର୍ ଆଗରୁ ଜେନିଂସି କହିଲେ ଯେ, ଏହା ଓକଲମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱର୍ଗ ହେଉଛି । ଆମେ ଏ ସଂବିଧାନ ଭିତରେ ଦଳଗତ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ନମୁନାଟା ଇଂଲଣ୍ଡରୁ ନେଇ ନେଲେ । ଶ୍ୱେତ ପଳାଇଲା ପରେ ଗୁଲ୍‌ଜ ହେବା ସହଜ, ମାତ୍ର ତଥାପି ଆମେ ବିଚାର ଦେଖିବା ତ ଯୁଗ୍ମପର ସାନସାନ ଖେଳଦର ପରି ଦେଶମାନଙ୍କର ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏ ଦେଶର ଅସଂଖ୍ୟ ଜାତି, ଧର୍ମ, ଭାଷା, ଆଦିକୁ ଧରି ଚଳିବା ସମ୍ଭବ କମ୍ । ଆମ ଦେଶରେ ଗାଁମାନଙ୍କର ଲୋକେ ଦୁଇଥର ଛୋଟ ଦେଲେଣି । ମାତ୍ର ସେମାନେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ମୂଳକଥାଟା କେତେଦୂର ବୁଝିଲେଣି ? ଆମ ଗୁଳମାତିକ ଦଳମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିଚାର ବୁଝାଇ ନାହାନ୍ତି । ଛୋଟ ବେଳେଟି ଅତି ତଳସ୍ତରର କାରବାର ଚଳୁଛି । ଜାତିଭେଦ ଆଦିର ସୁବିଧା ନିଆ ହେଉଛି ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ଏବେ ଜାତିଭେଦ ଭାଷାଭେଦ ଆଦିର ବଳ ବେଶୀ ହେଲେଣି ।

ପୁଣି ଇଂଲଣ୍ଡ, ଫ୍ରାନ୍ସ ବା ଜର୍ମାନୀ ଆଗରେ ଯୋଜନା ଗଢ଼ିବାର ସମସ୍ୟା ନ ଥିଲା । ସେଠି ତ ଅନ୍ଧାଧୁନିଆ କାରବାର ଚଳିଲା ଓ ନାନା ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଭିତର ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୀତି ଗଢ଼ି ଉଠିଲା । ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଧୀନସ୍ଥ ଦେଶମାନଙ୍କର ଧନ ସେମାନଙ୍କୁ ମିଳିଗଲା । ଧନୀବରଦ୍ର ଭେଦ ଯୋଗୁଁ ଗୋଟାଏ ଆଡେ ଗରିବ ମଲେ ତ ଅନ୍ୟ ଆଡେ ‘ପୃଷ୍ଠି ସତପୁ’ ସମ୍ଭବ ହେଲା । ମାତ୍ର ଏସିଆର ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନଙ୍କରେ ତ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଲେପ ଓ ସମତା ସ୍ଥାପନପାଇଁ ଯୋଜନାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ଏଠିକି ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ଦଶ ପଦର ବର୍ଷ ଆଗକୁ ବିଚାର କାମ କରା ହେଉଛି । ଏପରି କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ

ମାଟ ଏ ଦେଶରେ ଏସବୁ କିଛି ହେଲ ନାହିଁ । ଏହାର ଅବଶ୍ୟ
ଗୋଟାଏ ଭଲ ଦିଗ ଅଛି ଯେ, ଦେଶ ଗଣ୍ଡଗୋଳରୁ ବଞ୍ଚିଗଲା,
ସରକାରୀକଳ ଅତୁଟ ଭାବରେ ହାତକୁ ଆସିଗଲା । ମାଟ ଏହାର
ମନ୍ଦ ଦିଗ ହେଉଛି, ଲୋକେ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ ଯେ, ସେମାନଙ୍କ
ହାତକୁ କ୍ଷମତା ଆସିଲା । ଏହିପରି ଏସିଆର ସବୁ ଦେଶରେ
ଘଟିଲା । ଗଣତନ୍ତ୍ରର ପତନର ଏ ଏକ କାରଣ । ଦ୍ଵିତୀୟ କଥା
ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ଯେତେ ଅସୁବିଧା
ଭିତରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଟେକ ରଖିବା ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ
କରିବୁ, ଏ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆମ ଦେଶର ମଧ୍ୟଭାଗ ବା ଗରିବ କୋଉ
ଶ୍ରେଣୀ ଭିତରେ ହେଲେ ରହିଛି କି ? ପାକିସ୍ତାନରେ ସାମରିକ-
ଶାସନର ତ କୌଣସି ବିରୋଧ ହେଲା ନାହିଁ ? ହୁଏତ ତାହା
ହେଉଥିଲେ ହୁଏତ ଶରୀ ତାହାକୁ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ଦବେଇ
ଦିଆ ଯାଇଥାନ୍ତା, ମାଟ ପଚାରି ପଚାରି ହଜାର ଲୋକେ ପ୍ରତିବାଦ ତ
କରିଥାନ୍ତେ, ଜେଲ ଯାଇଥାନ୍ତେ, ମାଡ଼ ଖାଇଥାନ୍ତେ । ମାଟ
ସାମରିକ ଶାସନ ଜାଣି ହେବାରୁ ସେଠି ତ ଲୋକେ ସ୍ଵସ୍ଥିର ନିଶ୍ଵାସ
ପକାଇଲେ । ଏଇଟାହିଁ ସବୁଠାରୁ ଭୟଙ୍କର କଥା ।

ତୃତୀୟ କଥା, ଆମ ଦେଶର ସମ୍ବେଧାନ ଓକିଲମାନେ
ଗଢ଼ିଲେ । ସ୍ଵାଧୀନତା ପାଇଁ ଲଢ଼ିଥିବା ନେତାମାନେ ଯଦି ତାହା
ଗଢ଼ିଥାନ୍ତେ ତ କିଛି ହେଇଥାନ୍ତା । ମାଟ ନେତୃତ୍ଵ, ପଟେଲ
ପ୍ରଭୃତି ସେଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଇଲେ ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଯେଉଁ
ସମ୍ବେଧାନର ଡିଠା ଦେଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଏକ ମୁର୍ଖାଣ୍ଡିଆ ଜନସ
ବୋଲି ସେମାନେ ମନେ କଲେ । ଅମ୍ବେଡ଼କର, ଆୟଜ୍ଞାର
ପ୍ରଭୃତି ଓକିଲମାନଙ୍କ ହାତରେ ସେ ଭାର ପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ
ଏପରି ଏକ ସଂବିଧାନ ଗଢ଼ିଲେ ଯେ, ତାକୁ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କର

ମାତ୍ର ଏ ଦେଶରେ ଏସବୁ କିଛି ହେଲୁ ନାହିଁ । ଏହାର ଅବଶ୍ୟ
ଗୋଟାଏ ଭଲ ଦିଗ ଅଛି ଯେ, ଦେଶ ଗଣଗୋଳରୁ ବଞ୍ଚିଗଲୁ,
ସରକାରୀକଳ ଅତୁଟ ଭାବରେ ହାତକୁ ଆସିଗଲୁ । ମାତ୍ର ଏହାର
ମନ୍ଦ ଦିଗ ହେଉଛି, ଲୋକେ ବୁଝିଲେ ନାହିଁ ଯେ, ସେମାନଙ୍କ
ହାତକୁ ସମତା ଆସିଲା । ଏହିପରି ଏସିଆର ସବୁ ଦେଶରେ
ଘଟିଲା । ଗଣତନ୍ତ୍ରର ପତନର ଏ ଏକ କାରଣ । ଦ୍ଵିତୀୟ କଥା
ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ଯେତେ ଅସୁବିଧା
ଭିତରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଟେକ ରଖିବା ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ
କରିବୁ, ଏ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଆମ ଦେଶର ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ବା ଗରିବ କୋଉ
ଶ୍ରେଣୀ ଭିତରେ ହେଲେ ରହିଛି କି ? ପାକିସ୍ତାନରେ ସାମରିକ-
ଶାସନର ତ କୌଣସି ବିରୋଧ ହେଲା ନାହିଁ ? ହୁଏତ ତାହା
ହେଉଥିଲେ ହଜୋସ୍ ପରି ତାହାକୁ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ଦବେଇ
ଦିଆ ଯାଇଥାନ୍ତା, ମାତ୍ର ପରିଶ ପଶୁଣ ହଜାର ଲୋକେ ପ୍ରତିବାଦ ତ
କରିଥାନ୍ତେ, ଜେଲ ଯାଇଥାନ୍ତେ, ମାଡ଼ ଖାଇଥାନ୍ତେ । ମାତ୍ର
ସାମରିକ ଶାସନ ଜାଣି ହେବାରୁ ସେଠି ତ ଲୋକେ ସ୍ଵସ୍ତିର ନିଶ୍ଵାସ
ପକାଇଲେ । ଏଇଟାହିଁ ସବୁଠାରୁ ଭୟଙ୍କର କଥା ।

ତୃତୀୟ କଥା, ଆମ ଦେଶର ସମ୍ବେଧାନ ଓକିଲମାନେ
ଗଢ଼ିଲେ । ସ୍ଵାଧୀନତା ପାଇଁ ଲଢ଼ିଥିବା ନେତାମାନେ ଯଦି ତାହା
ଗଢ଼ିଥାନ୍ତେ ତ କିଛି ହେଇଥାନ୍ତା । ମାତ୍ର ନେତୃତ୍ଵ, ପଟେଲ
ପ୍ରଭୃତି ସେଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଇଲେ ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଯେଉଁ
ସମ୍ବେଧାନର ଛଠା ଦେଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଏକ ମୂର୍ଖାଣ୍ଡିଆ ଜନସ
କୋଲ ସେମାନେ ମନେ କଲେ । ଅମ୍ବେଡ଼କର, ଆୟଙ୍ଗର
ପ୍ରଭୃତି ଓକିଲମାନଙ୍କ ହାତରେ ସେ ଭାବ ପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ
ଏପରି ଏକ ସଂବିଧାନ ଗଢ଼ିଲେ ଯେ, ତାକୁ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କର

ଗୁରୁ, ବଲ୍ଲଭର ବଞ୍ଚିଷ୍ଠ ଆଇନଜ୍ଞ ସାର୍ ଆଗରୁ ଜେନଂସି କହିଲେ ଯେ, ଏହା ଓକଲମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱର୍ଗ ହେଉଛି । ଆମେ ଏ ସଂବିଧାନ ଭିତରେ ଦଳଗତ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ନମୁନାଟା ଇଂଲଣ୍ଡରୁ ନେଇ ନେଲେ । ସ୍କୋର ପଳାଇଲା ପରେ ଗୁଲ୍‌ଜ ହେବା ସହଜ, ମାତ୍ର ତଥାପି ଆମେ ବିଚାର ଦେଖିବା ତ ସୁସ୍ୱେପର ସାନସାନ ଖେଳଦର ପରି ଦେଶମାନଙ୍କର ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏ ଦେଶର ଅସଂଖ୍ୟ ଜାତି, ଧର୍ମ, ଭାଷା, ଆଦିକୁ ଧରି ଚଳିବା ସମ୍ଭବ କମ୍ । ଆମ ଦେଶରେ ଗାଁମାନଙ୍କର ଲୋକେ ଦୁଇଥର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେଲେଣି । ମାତ୍ର ସେମାନେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ମୂଳକଥାଟା କେତେଦୂର ବୁଝିଲେଣି ? ଆମ ରାଜନୀତିକ ଦଳମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିଚାର ବୁଝାଇ ନାହାନ୍ତି । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବେଳେତ ଅତି ଚଳସ୍ତ୍ରର କାରବାର ଚଳୁଛି । ଜାତିଭେଦ ଆଦିର ସୁବିଧା ନିଆ ହେଉଛି ଓ ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ପୁର ଅପେକ୍ଷା ଏବେ ଜାତିଭେଦ ଭାଷାଭେଦ ଆଦିର ବଳ ବେଶୀ ହେଲେଣି ।

ପୁଣି ଇଂଲଣ୍ଡ, ଫ୍ରାନ୍ସ ବା ଜର୍ମାନୀ ଆଗରେ ଯୋଜନା ଗଢ଼ିବାର ସମସ୍ୟା ନ ଥିଲା । ସେଠି ତ ଅଛାଧୁନିଆ କାରବାର ଚଳିଲା ଓ ନାନା ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଭିତର ଦେଇ ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୀତି ଗଢ଼ି ଉଠିଲା । ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଧୀନସ୍ଥ ଦେଶମାନଙ୍କର ଧନ ସେମାନଙ୍କୁ ମିଳିଗଲା । ଧନାବରତ୍ର ଭେଦ ଯୋଗୁଁ ଗୋଟାଏ ଆଡେ ଗରିବ ମଲେ ତ ଅନ୍ୟ ଆଡେ ‘ପୃଷ୍ଠି ସତପୁ’ ସମ୍ଭବ ହେଲା । ମାତ୍ର ଏସିଆର ଦରିଦ୍ର ଦେଶମାନଙ୍କରେ ତ ବାରିତ୍ର୍ୟ ଲେପ ଓ ସମତା ସ୍ଥାପନପାଇଁ ଯୋଜନାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ଏଠିକି ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ଦଶ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ଆଗକୁ ବିଚାର କାମ କରା ହେଉଛି । ଏପରି କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ

ଭୁବନ ଲଭର ଆଶା ଗୁଡ଼ିକକୁ ହେବ । ମାତ୍ର ଦଳଗତ ରାଜ-
ମାତରେ ତ ନଗଦ ଲଭର ଲେଉ ଦେଖେଇ ପରସ୍ପର ବିରୁଦ୍ଧରେ
ପ୍ରବୃତ୍ତ କରାହୁଏ । ଏଥିରେ ଯୋଜନା କିପରି ଚଳିବ ?

ଓଡ଼ିଶାରେ ଭୁବନସ୍ୱକୁ ସବୁ ଜିଲ୍ଲାରେ ଗୋଟାଏ ସମାନ
ହାରରେ ପକାଇବା ପାଇଁ ଅନେକ ଦିନୁ ବିଚାର ଚାଲିଛି । ମୁଦ୍ରା-
ସ୍ଥିତି ଫଳରେ ଟଙ୍କାର ଦାମ କମିବା ଯୋଗୁଁ ଅନେକ ଆଡ଼େ
ଏକରକୁ ଟଙ୍କାଏ, ଆଠଅଣା ଭୁବନସ୍ୱର ଅର୍ଥ କେବଳ ନାମମାତ୍ର
ରହିଲାଣି । ମାତ୍ର ଦୁଇଟା ନିବୀଡ଼ନ ଚାଲିଗଲା, ତାହା ହେଉ
ପାରିଲା ନାହିଁ । ଜମିଜମା ସଫାରଇ ଗୁରୁତ୍ୱ ବିଷୟରେ ବାହାରୁ
ଆସୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଶେଷଜ୍ଞ ପରାମର୍ଶଦାତା ଜୋର ଦେଉଛନ୍ତି ।
କାରଣ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ନ ବଢ଼ିଲେ ଯୋଜନା ସଫଳ ହେବ
ନାହିଁ ଓ ଭୁଫସ୍ତାର ନ ହେଲେ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବଢ଼ିବ ନାହିଁ ।
ମାତ୍ର ଭୁଫସ୍ତାରର ବିରୋଧ ସବୁ ଜମିମାଲିକ କରୁଛନ୍ତି । ଏପରି କି
ପରୁଣ ଏକରବାଲର ଦେଖାଦେଖି ପାଞ୍ଚ ଏକରବାଲ ବି ।
ହରିଜନକୁ ଜମି ମିଳିବାରେ କୁଲତା ବୃକ୍ଷୀର ଆପତ୍ତି ରହିଛି ।
ଏହିପରି ସର୍ବସ୍ତ ଚାଲିଛି ।

କଲିକତାରେ ଖାଦ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ହେଲା, ମାତ୍ର କ'ଣ କଲେ
ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବଢ଼ିବ, ସେକଥା ଗଭୀର ଭାବରେ ବିଚାର
ହେଉଛି କମ୍ । ପ୍ରସ୍ତୁତ ସେନ୍ ତଡ଼ା ଖାଇଲେ, ଆନ୍ଦୋଳନ କରି
କଲିକତାର ସମସ୍ତେ ମଲେ ବା କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ସରକାର ଆସିଲେ ବି,
ଆଜି ଯେପରି କାରିବାର ଚାଲିଛି ସେଥିରେ କେବେହେଲେ ଖାଦ୍ୟ
ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେବ ?

ଆମର ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି ତ ଓଲଟା ଦିଗରେ ଚାଲିଛି ।
ଯେ ପାଠ ପଢ଼ିଲା ସେ ହଳ ଧରିବ ନାହିଁ, ଏଇ ହେଲା ଏବର

ସଂସ୍କାର । ଯେଉଁମାନେ କୃଷି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ପାଠପଢ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସୁଦ୍ଧା ଦଳ ଧରୁନାହାନ୍ତି । ଏ ଯୁଗରେ ତ ଆଉ ଏହା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ଯେ, କେବଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ, କରଣ ପାଠ ପଢ଼ିବେ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଅଣିଷିତ ରହିବେ । ଯଦିଓ ଆଜି ବ୍ରାହ୍ମଣ କରଣ ହିଁ ପାଠପଢ଼ାରେ ପ୍ରଧାନସ୍ଥାନ ଦଖଲ କରିଥିବାଢ଼ି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପାସ୍ତାଲିକା ଦେଖିଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ, ତଥାପି ସବୁ ଶ୍ରେଣୀକ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷାର ଯୋଜନା ତ ସମେ ବଢ଼ିରୁଲୁଛି ଓ ବଢ଼ିବ । ତା'ଉପରେ ପୁଣି ଗାଁର ପିଲାଏ ସୁସ୍ଥ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ଜାଣିଲେଣି ଯେ, କଥା ପାଠରେ ନାହିଁ । ପେଟରେ ପାଠ ନଥିଲେ ବି ପାଠସାଙ୍ଗରେ ଜଡ଼ିତ ଶେଷ ଖଣ୍ଡକ ଯଦି ଅଙ୍ଗରେ ଥିବ ତାହାହେଲେ ବି ଦେହ ମିଡ଼ନ୍ତରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳିଯିବ । ତେଣୁ ଗାଁ ପିଲାଏ ଏବେ କୋଟ ପେଶା ଗଲେଇ ଦେଇ ଚାଷ କାମରୁ ମୁକ୍ତ ହେଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଶିକ୍ଷା ଏଠି ରୁଲୁଛି ।

ଇଂଲଣ୍ଡ, ଫ୍ରାନ୍ସ, ଆମେରିକା, ରୁଷିଆ ଆଦି ଅନ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ଦେଶର ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି ସହିତ ତୁଳନା କଲେ ଦେଖାଯିବ ଯେ, ସେ ଦେଶର ପିଲାମାନେ ବରାବର ଦେହ ମିଡ଼ନ୍ତ କରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଏ ଦେଶରେ ତାହା ଚଳୁ ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ଲୋକପ୍ରିୟ ହେଉନାହିଁ । ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷାକୁ ଭଲ ବୋଲି କହିଲେ ବି କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ସୁଦ୍ଧା ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଡରୁଛନ୍ତି । କାମ କରିବା ପ୍ରତି ଏ ଦେଶରେ ଏତେ ଅଳ୍ପ ବିଶେଷ ରହିଛି, ଆମ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଘର-ମାନଙ୍କରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଲୁଗାପାଲଟିବା, ବାସନ ମାଜିବା ବା ପାଣି ଗଡ଼େଇକରି ପିଇବାକୁ ସୁଦ୍ଧା ଶିଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ଜନ୍ମସାହିତ୍ୟକ ଥରେ ରେଳଗାଡ଼ିରେ ଯାଉଥିବା ବେଳେ

ଅନ୍ୟ ଜଣେ ସହଯାତ୍ରୀ ଲକ୍ଷ କଲେ ଯେ, ସେ ବହୁତ ସମୟ ହେଲେ କଡ଼ ଛଟପଟ ହେଉଛନ୍ତି । ସେ ବେମାର ଅଛନ୍ତି ବରୁଣ ସହଯାତ୍ରୀ ଜଣେ ତାଙ୍କୁ କାଣେ ପଚାରିଲେ ଓ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲେ । ଜଙ୍ଗ୍‌ସାହେବ କହିଲେ, ମୋ ଚାକରଟା ନ ଆସିଥିବାରୁ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି । ମତେ ଶୋଷ କଲଣି, ସେ ଆସିଲେ ପାଣି ଦିଅନ୍ତା । ଅଥଚ ସୋରେଇ ଓ ଗିଲସ ତାଙ୍କର ପାଖରେ ରଖା ହେଇଥିଲା । ଏଇ ଆମର ଅବସ୍ଥା । ଶିକ୍ଷା ପଢ଼ିବ ନ ବଦଳିଲେ ବୁଢ଼ା ଆସିଲେ ବି ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବଢ଼େଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଇଂଲଣ୍ଡ, ଆମେରିକାକୁ ଆମେ ଗୁରୁ କରି ସବୁ ଶିଖିଛୁ; କିନ୍ତୁ ଫଳରେ ହାତରେ କାମ କରିବା ଭଙ୍ଗଟା ଶିଖୁନାହିଁ । ଆମର ଏଠି ଫାଇଲ୍ ଖଣ୍ଡେ ହାତରେ ଧରି ସୁଦ୍ଧା ହାକିମ ଯାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ, ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସିଲେ ବେଳକୁ କବାଟ ଖୋଲି ଦେବାକୁ ଦୁଇ ତିନିଜଣ ଚପରାଣି ପୋଷା ହେଇଥିବେ । ବିଦେଶୀମାନେ ଏସବୁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି, ହସନ୍ତି ।

ଏହିସବୁ ପରିସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ମଧ୍ୟ ଏ ଦେଶରେ ପ୍ରକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କ୍ଷମତା ଥିବା ସରକାର ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ରାଜନୀତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ଆଚରଣ କୌଣସି ସର୍ବମାନ୍ୟ ମାନକୁ ମାନ ଚଳୁନାହିଁ । ବିଶିଷ୍ଟ ଚିନ୍ତକ ଓଆଲ୍‌ଟର୍ ଲିପ୍‌ମ୍ୟାନ୍ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ଜୋର ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହାର ଅନ୍ତର ଯୋଗୁଁ କେଉଁଠି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ସରକାରର ପତନ ଘଟାଇବାପାଇଁ ସବୁପ୍ରକାର ଅଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରାହେଲା । ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ଚଳାଇବାକୁ ହେଲେ ଦଳମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ସବୁ ବିଷୟରେ ମତନିଷ୍ଠା ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ, ତାହା

ଭିତରେ ପାଟି'ପାଇଁ ଧନ ସଂଗ୍ରହର ପତ୍ତା ଅନ୍ୟତମ । ମାତ୍ର ଏ ଦିଗରେ ଆମର କ'ଣ ହେଉଛି ? ଯେଉଁ ଦଳ କ୍ଷମତାରେ ରହିଛି ସେ ଧନୀ ଲୋକଙ୍କୁ କେତେକ ଟିକସ ଛାଡ଼ି କରିଦେଇ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଦଳପାଇଁ ବୃନ୍ଦା ସଂଗ୍ରହ କରୁଛି । ପୁଣି ଅନ୍ୟ ଦଳମାନେ କ'ଣ କରୁଛନ୍ତି ? ଯେଉଁ ଧନୀଙ୍କୁ କ୍ଷମତାରେ ଥିବା ଦଳଠାରୁ ସୁବିଧା ନପାଇଉଛି, ସେହିମାନଙ୍କଠାରୁ ବିରୋଧୀ ଦଳ ଟଙ୍କା ନେଉଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କେଉଁ କାଟରେ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କଠାରୁ ପାଟି'ପାଇଁ ସମର୍ଥନ ଓ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ ତାହା ଚିନ୍ତା କରାଯାଉ ନାହିଁ ।

ପୁଣି ନିର୍ବାଚନରେ ଆଜିକାଲି ଏତେ ଶେର କଟିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ଯେ, ମିଛ ହସାବ ଦାଖଲ ନ କଲେ ଚଳୁନାହିଁ, କୌଣସି ଗଣିତ ଲୋକପସରେ ଭୋଟରେ ଛୁଡ଼ା ହେବା ଆଉ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହାର କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ନ ହେବା ଯୋଗୁଁ ପ୍ରାମାଣିକତା ରହୁନାହିଁ ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଅଟଳ ହେଉଛି । ମୁଁ କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସମିତିର ସଦସ୍ୟ ଥିବାବେଳେ ଥରେ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେଇଥିଲା । ମୋ କଥା ଶୁଣିଯାଇବା ପରେ ନେତାମାନେ କହିଲେ—ଯାହା ହେଉ ତମେ ବେଶ୍ ଇସ୍କୁଲ ପିଲାଙ୍କପରି ସରଳ ଅଛ ଓ ଭଲ ବ୍ୟକ୍ତିତାଟିଏ ଦେଲ । ଏତିକରେ ସେ ଆଲୋଚନା ବନ୍ଦିଲା ।

କେତଳରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦିଆଗଲା ମାତ୍ର ତାଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ କଥାଟା ଶିଖିବାର ଥିଲା ତାହା କେହି ଶିଖିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ଯେ ସେଠା ସରକାର ଯେଉଁ ମାତ୍ର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରୁଥିଲେ ତାହାକୁ ସେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିପାରୁଥିଲେ । ଆମର ଏଠି ଭାଗବତ୍ତଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଯେତେ ଆଇନ ହେଲା, ସେଥିରୁ କୌଣସିଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଇ ପାରିନାହିଁ, କାରଣ କଂଗ୍ରେସ ତଳ

ଭିତରେ ଶୃଙ୍ଖଳାସ୍ଥାନତା ରହିଛି । ତେଣୁ କଂଗ୍ରେସ କୌଣସି ମାତ୍ର ଗ୍ରହଣ କଲେ ବି କଂଗ୍ରେସ ସରକାରମାନେ ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରୁ ନାହାନ୍ତି । କୁହା ଯାଉଛି, ଅମ୍ଭେ କଥାଟା ସିନା କଂଗ୍ରେସ ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ସରକାର କରିନାହିଁ । କହୋ ଏହାର ମାନେ କ'ଣ ? କଂଗ୍ରେସରେ ସେଇ ଲବ୍ଧିଦାରୀମାନେ, ସେଇ ମୋରାରୀ, ପଛ ଅଛନ୍ତି ନା ଆଉ କିଏ ? ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ—ଏକଥାଟା ତ ମୁଁ ଠିକ୍ ବୁଝିଛି ମାତ୍ର ସରକାର ମାନିଲେ ତ ହେବ ? କହୋ ସରକାର ପୁଣି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ଆଉ କିଏ ? ନା ଡି.ପି. ଆଇ । ସେ ମାନିବେ ତ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଥା ରହିବ ନଚେତ୍ ନାହିଁ । ଏଥିରେ କ'ଣ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଚାଲିବ ! ମାତ୍ର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଦଳରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ରହିଛି ବୋଲି ସେମାନେ କେଉଁଠି ନିଜର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମାତ୍ରକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିପାରିଲେ ।

ଏହିସବୁ ଯୋଗୁଁ ଆମ ଦେଶରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଅଟଳ ଅବସ୍ଥା ଧରିଛି । ଏହାର କେତେକ କାରଣ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ପରିସ୍ଥିତି ଭିତରେ ରହିଛି ଓ କେତେକ କାରଣ ଆମର ଅପାରଗତା ଓ ଦୁର୍ବଳତା ଭିତରେ ରହିଛି । ଏହାର ପ୍ରତିକାର କଥା ଅନେକେ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି । ଶାସନର ଉନ୍ନତିକରଣ ଏହାର ପ୍ରତିକାରର ଏକ ପନ୍ଥା ବୋଲି ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେ ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ଅଗ୍ରଗତି ହେଉନାହିଁ । ଏ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଜିଲ୍ଲା ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଜିଲ୍ଲାର ସବୁମଧ୍ୟ କର୍ତ୍ତା ଭାବରେ ଅଛନ୍ତି ଏଭଳି ଦୁର୍ନିଆର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶରେ ନାହିଁ । ଫ୍ରାନ୍ସରେ ପ୍ରିଫେକ୍ଟ ପଦ୍ଧତି ଅଛି, ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରତିନିଧି ସଭା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏବେ ମଝିରେ ପୁଣି ନିୟମ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଘର ଉପରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ପତାକା ଉଡ଼ିପାରବ ନାହିଁ; ମାତ୍ର ଜିଲ୍ଲା ମ୍ୟାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ଙ୍କ ଘର

ଉପରେ ଉଡ଼ିବ । ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଏହାର ମାନସିକ ପ୍ରଭାବ କ'ଣ ପଡ଼ୁଥିବ ?

ସ୍ୱାଭାବିକ ଦଳମାନଙ୍କର ଏବେ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭାବ ନାହିଁ । ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ କାମ ହେଉଛି ତାହାର ଶ୍ରେୟ ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ରୁଲିଛି । ସେଥିପାଇଁ ବି. ଡି. ଏ. ପ୍ରଭୃତିଙ୍କୁ ହାତରେ ରଖିବା ଉଦ୍ୟମ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ମାନେ କରୁଛନ୍ତି । ଏଇସବୁ କର୍ମରୁଣଙ୍କ ପିତ୍ର ଧରି ରୁଲିବାହିଁ ଏକମାତ୍ର କାମ ହେଉଛି । ମୁଁ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲାବେଳେ ଗୋଟିଏ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାଇଥିଲି । ମୋର ସ୍ଥ ମାୟୁ ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ଓ ଅନ୍ୟ ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା । ମୁଁ ଦେଖିଲି ଯେ, ଏଥିପାଇଁ ସେଠାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥିବା ହାକିମ ମୋଟେ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ ସମୟ ରଖିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଆପଣ କଲରୁ ସେ କହିଲେ—କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ, ତାର ଭିତରେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇ ଯିବ, ଆପଣ ଦେଖନ୍ତୁ । ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ମାନେ ଆସିଲାବେଳେ ହାକିମ ସେମାନଙ୍କୁ “ସମୟ ଆଉ ନାହିଁ” ଇତ୍ୟାଦି ଏପରି ଭାବରେ ଧମକେଇ କହିଲେ ଓ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ମୁଷାଟିମାନପରି ମାନି ନେଲେ ଯେ ମୁଁ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟମାନ୍ନ ହୋଲି । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ଏମ୍. ଏଲ୍. ଏ. ମାନେ ହାକିମଙ୍କୁ ନିଜପ୍ରତି ଅନୁକୂଳ ରଖିବାକୁ ଏତେ ବ୍ୟାକୁଳ ଯେ ତାଙ୍କ କଥାରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ସାହସ ନାହିଁ । କାଳେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦାତନ ମଣ୍ଡଳରେ କି ବିପଦ ଘଟେଇ ଦେବେ ! ଏହି ଭାବରେ ଆଜି କର୍ମରୁଣମାନେ ସର୍ବେସର୍ବା ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି, ନଭେଇ ଏ ଯନ୍ତ୍ରଟି ତିଆରି କରି ଆମେ ତାର କବଳରେ ପଡ଼ିଛୁ । ଯେଉଁମାନେ ଶାସନରେ ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ନିଜେ କିଛି କରିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ଯେଉଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛନ୍ତି, ତାକୁ

ଏଡ଼ିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ, ତେଣୁ କରାନ୍ତି, ପେଟୁଆର, ଡାକାର
 ବ୍ୟାନ ସଭାରେ କୋଲପ ପଡ଼ିଲା ପରି ଏଠି ମଧ୍ୟ ଯଦି କେହି
 କୋଲପ ପକାଇ ଦିଏ ତେବେ କେତେ ଲୋକ ଲୁହ ଗଡ଼େଇବେ
 ସେ ବସପୁରେ ସନ୍ଦେହ ଅଛି । ସେଠି ଘୈନ୍ୟ ବସଗବାଲା ବୁଲକ
 ଲୋକ । ଜନତାର ମନକୁ କଣି ନେବା ପାଇଁ ନାନା ଉପାୟ
 ସେମାନେ କରିଗଲେ । ସେହେତାଶ୍ଚୟଟିକୁ ହାକିମମାନେ ବରାବର
 ଡେରିରେ ଆସନ୍ତି । ସେଠି ହୁକୁମ ହେଲା, ହାକିମମାନେ ସମସ୍ତେ
 ହାପ୍‌ପେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧି ଦଶଟା ବେଳକୁ ଅମୃତ ଜାଗାରେ ଆସି ରୁଣ୍ଡି
 ହେବେ, ସେଠୁ ମିଳିତାଶ୍ଚାବାଲା ତାଙ୍କୁ ଧାଡ଼ିରେ ମାର୍ଚ୍ଚ କରେଇ
 ଅଫିସକୁ ନେଇଯିବେ । ଏହିପରି କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଉପର
 ଦେଖାଣିଆ କଡ଼ାକଡ଼ି କରି ସେମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ଭଲେଇ ଦେଇ
 ପାରିଛନ୍ତି । ଦୁଧରେ ପାଣି ମିଶିବା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା, କେତେକ
 ବେପାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଖୁବ୍ କଠିନ ଦଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା ଇତ୍ୟାଦି ।

ମାନସିକ ଦୃଢ଼ ସନ୍ଧିବେଳେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଇ ନେଇ ପାରିଲେ
 ଅନେକ କିଛି କାମ ହେଇଯାଏ । ଆମର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହେଲବେଳେ
 ଜନତା ଭିତରେ, ସରକାରୀ ମହଲରେ, ସବୁ ଗୋଟାଏ ଆଶା ଓ
 ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ଯେ, ଏଥର ଅବଶ୍ୟ କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ମୌଳିକ
 ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ । ଆଇ. ସି. ଏସ୍. ହାକିମମାନେ ବିରୁଦ୍ଧଥିଲେ—
 ଏମାନେ ତ ଆମର ଦରମା କମେଇବେ, ଆମକୁ ଭାରି ଖଟେଇବେ,
 ଆମେ କ'ଣ ପାରିବା ? ନ ପାରିବା ତ ଶୁକିଶା ଗୁଡ଼ି ଦେବା, ଆଉ
 କ'ଣ କରିବା ? ସେତେବେଳେ ଭାରତର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରୀ ହେବା
 ପାଇଁ ଜଣେ ବଣିଷ୍ଟ ବେକଂଗ୍ରୋସୀ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଡକା ହେଇଥିଲା ।
 ସେ ଆପଣା ସ୍ମୃତିକଥାରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ
 ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଓ ତାଙ୍କର ଭଲେଣି ପଡ଼ିଲା ଯେ କଂଗ୍ରେସ ଶାସନରେ

ମନ୍ତ୍ରୀ ହେଲେ ତ ଭାରି ସରଳ ଜୀବନ ବିତେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେପରି କ'ଣ ଆମେ ପାରିବୁ ? ଏହିପରି ଭାବି ଭାବି ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ଜନସଂଖ୍ୟା ଧରି ମନକୁ ଖୁବ୍ ଟାଣି କରି ସେ ଦିଲ୍ଲୀ ଆସିଲେ । ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ ଦିନ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଆଶଂକା ଲେପ ହୋଇଗଲା । ସେ ଅବଶ୍ୟ ଭଦ୍ରତା କରି ସେ କଥାଟା ଲେଖି ନାହାନ୍ତି, ମାତ୍ର ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣୁ ଯେ ସେତେବେଳେ ସରଳ ଜୀବନ ବିତାଇ ଆସିଥିବା ଲୋକେ ହିଁ ଓଲଟି ବିଳାମରେ ବୁଝିଲେ । ଦିଲ୍ଲୀରେ ଏ ସବୁ କାଣ୍ଡକାରଖାନାକୁ ଆମର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ମହାଶୟ ସହି ନ ପାରି ବେଳେବେଳେ ଅଭଦ୍ର, ଭଲ୍‌ଗାର ବୋଲି କହି ଦେଉଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ତାହା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ସବୁ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତି ଏକ ବିପତ୍ତିର ସଂକେତ ରହିଛି । ଆମେ ଆମର ବୁଲିଚଳନ ବିଷୟରେ ଦୁନିଆର ଗରିବ ଦେଶମାନଙ୍କୁ ନ ବୁଝି ଆମେରିକାର ବୈଭବକୁ ଅନୁକରଣ କରି ଚାଲିଲୁ । ଏବେ ଅବଶ୍ୟ ଆମେ ଚୀନ ଦେଶଠାରୁ ଶିଖିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛୁ, ସେ ଦେଶରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ସମବାୟ ସମିତି ଛୁଡ଼ା ହୋଇ ପାରୁଛି ଓ ଏଠି ହେଲେ ପାରୁନାହିଁ ତାହା ବୁଝିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ହେଉଛି । ମୂଳ କଥାଟା ଆମେ ଭୁଲି ଯାଉଛୁ ଯେ, ଏଠି ଇଂରେଜ ଅମଳରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ବିରୋଧରେ ଗୋଟାଏ ଓଲଟ ଆନ୍ଦୋଳନ ଭାବରେ ସମବାୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ସରକାର ପକ୍ଷରୁ ଆରମ୍ଭ କରା ହେଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଯେଉଁ ତାପ୍ତା ତାହାର ହେଇଥିଲା ତାହାକୁ ହିଁ ଆମେ ଅତୁଟ ରଖିଛୁ, ବଦଳାଇ ନାହିଁ । ଆମର ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ମଝିରେ ମଝିରେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ଏସବୁ ବଦଳିବା ବୁଝି, ସମବାୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ଲୋକଙ୍କ ହାତକୁ ଯିବା ବୁଝି, ଅମଳଚନ୍ଦ୍ରର ଅକ୍ତିୟାର ଲେଖ

ଦେବା ଗୁହ, ଲତ୍ୟାଦି । ମାତ୍ର ସେ ଯେତେ କହିଲେ ବି ସେ ସବୁ ହେଇପାରୁ ନାହିଁ । ଏହାର ପ୍ରଭାବ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଏପ୍ପା ପଡ଼ୁଛି ଯେ, ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇଛନ୍ତି, ବିଚାରୁଛନ୍ତି ଏମାନଙ୍କ-ଦ୍ୱାରା କିଛି ହେବ ନାହିଁ । ନେତାମାନେ ଖରାପ ବୋଲି ଯେ ଏହା ଦେଖୁଛି ତା ନୁହେଁ, ଏହା ଶାସନ କଳର ଦୋଷ । ଭାରତ ଓ ଏସିଆର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗରିବ ଦେଶର ଏହା ହିଁ ସମସ୍ୟା । ଯଦି ଲୋକେ ଧାର୍ମାତ୍ମକ ଓ ଆର୍ଥିକ ଜୀବନରେ ସମାନତା ଆସିବାର ନମୁନା ଦେଖନ୍ତେ ତାହା ହେଲେ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଉତ୍ସାହ ଆସନ୍ତା । ମାତ୍ର ତାହା କରିବା ପାଇଁ ଆମର କୌଣସି ମେସିନେରୀ ବା ଯନ୍ତ୍ର ନାହିଁ ।

ଯେପରି ଧରଣୀର, ଅଛୁଆଁ ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଏତେ ଧନ ଖରଚ ହେଉଛି ମାତ୍ର ତେଣେ ଦରିଜନ ରହିବାଟା କେତେଲୋକଙ୍କର ଗୋଟାଏ ନ୍ୟସ୍ତ ସ୍ୱାର୍ଥ ହେଇ ଗଲଣି । ଅନୁଲତ ଶ୍ରେଣୀମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁସବୁ ବିଶେଷ ସୁଯୋଗ ସୁବିଧା ଦିଆଯାଉଛି ତାହା ଏପରି ତରଙ୍ଗରେ ଦିଆଯାଉଛି ଯେ, କେତେକ ଲୋକ ଏହିପରି ରହିଥିବେ ଓ ତାଙ୍କୁ ଏହିପରି ସୁବିଧା ଦେବା ଜରିୟାରେ ଆମେ ତାଙ୍କର ଘୋଟକୁ ହାତରେ ରଖିଥିବୁ ବୋଲି ଏମାନେ ବିଚାରୁଛନ୍ତି ଏହିପରି ଭାବରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ବଢ଼ାବର ବାଧା ପାଉଛି ।

ଯଦି ଲୋକେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ମୂଲ୍ୟର ସ୍ୱାଦ ସାନସାନ କ୍ଷେପରେ ଗୁଞ୍ଜନ୍ତେ, ତାହା ହେଲେ ସେମାନେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ମୂଲ୍ୟ ବୁଝନ୍ତେ । ମାତ୍ର ଗାଁ ପଞ୍ଚାୟତ ବି ଏ ଦିଗରେ କୌଣସି ବାଟ ଦେଖାଉ ନାହିଁ, କାରଣ ଗାଁରେ ମଲିକ — ମୁଲିଆ, କଣିଶିଆ — ବିକଣିଆ ଏତେ ଭେଦ ରହିଛି ଯେ ଗାଁ ପଞ୍ଚାୟତ ପ୍ରକୃତ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ତରଙ୍ଗରେ କାମ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ବାଦାଘର ନଓରେଣୀ କହିଥିଲେ ଯେ, ଭାରତର

ଗାଁମାନଙ୍କୁ ସହରଗୁଡ଼ିକ ଶୋଷଣ କରି ବଡ଼ ହେଉଛନ୍ତି । ଏକଥା ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ରଣମାନେ ଏଥିପୂର୍ବରୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁ ନ ଥିଲେ । ମାତ୍ର ଏବେ ସେମାନେ ତାହା ସ୍ୱୀକାର କଲେଣି । ଇଂଲଣ୍ଡ ବା ଅନ୍ୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଯେପରି ଉପନିବେଶମାନଙ୍କରୁ ଧନ ନେଇ ବଡ଼ ହେଉଥିଲେ, ସହରଗୁଡ଼ିକର ଗାଁମାନେ ଠିକ୍ ସେହି ଉପନିବେଶ ପରି ହେଇ ରହିଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଅର୍ଥମନ୍ତ୍ର ଯେପରି ଚାଲିଛି ସେଥିରେ ସହର ଓ ଗାଁ ଭିତରେ କାରବାରରେ ସମତା ନାହିଁ କି ନ୍ୟାୟ ନାହିଁ । ଏହାର ପ୍ରତିକାରର ଉପାୟ ହେଉଛି, ଗାଁଗୁଡ଼ିକରେ ଗ୍ରାମଦାନ ଭିତ୍ତିରେ ଗାଁଲୋକଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥର ସମାନତା ସ୍ଥାପନ କରିବା, ତାହାହେଲେ ସହର ସହିତ ସମାନ ସମାନ ଭାବରେ କାରବାର କରିବାର ଶକ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଜନ୍ମିବ । ଏହିପରି ଗ୍ରାମଦାନକୁ ମୂଳକରି ଗାଁମାନଙ୍କରୁ ଏକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହେବ ତ ତେବେଯାଇ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଡିସ୍ତ୍ରୀପାରିବ । ଆମ ଦେଶର ହାତୀହାତୀ ଆୟ ବଢ଼ିଗଲା ବୋଲି ହସାବ ଦେଖେଇଲେ ହେବ ନାହିଁ । ସମାଜର ପ୍ରତି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପ୍ରତି ବିଭାଗରେ, ଲୋକଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ସୁଧୁରିବା ବୁଝି । ତାହା ହେଲେ ଯାଇ ଆଥକ ଓ ସାମାଜିକ ଗଣତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥ ପିତ ହେବ ।

ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ସଫଳ କରିବାକୁ ହେଲେ ଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମତାର ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଦରକାର ଓ ଦଳଗତ ରାଜନୀତି ଲୋପ ହେବା ବୁଝି । ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ଏଭଳି ସମସ୍ୟା ଉଠିଛି । ଫ୍ରାନ୍ସରେ ସେଥିପାଇଁ ଡିଗଲ୍ ତାହାକୁ ସୁଧାରିବା ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମେ ଆମେ ବିଚାରୁଥିଲୁ ଯେ, ସେ ଏକଛତ୍ରଶାସନ ଚଳାଇବେ, ମାତ୍ର ସେ ଦଳଗତ ରାଜନୀତିର ପକ୍ଷରୁ ସେଠାର ରାଜନୀତିକୁ ଉଠାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବାର ଜଣାଯାଉଛି ।

ଆମଦେଶରେ ଭୟର ଯଶେଷ୍ଠ କାଶେ ଅଛି ବୋଲି କହିଲେ
 ତାହା ଆମର ଆମ୍ବବଡ଼ମାକୁ ବାଧୁକ, ମାତ୍ର ଅସ୍ତ୍ରୀୟ ସତ୍ୟତାକୁ
 ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ । ଅନେକଙ୍କର ଧାରଣା ଯେ, ଥରେ
 ଗୋଟାଏ ଏକେଡ଼ର ଶାସନ ଚାଲୁ ହେଇଗଲେ ଅନେକ ପୁରୁଣା
 ଆକର୍ମଣ—Augean Stables ସଫା ହେଉଯିବ । ମାତ୍ର
 ଆମେ ସଂସାଦପୁରୀର ଏପରି ଧାରଣାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନାହିଁ ।
 ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ଦେଶରେ ଏକ କ୍ରେଶାଲୀ ଗଣତନ୍ତ୍ରିକ
 ଆନ୍ଦୋଳନ ଚଳିଆଡ଼ୁ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଲାଜ । ଆଜି ଯେଉଁ ପର୍ମାଲ୍
 ବା ଅକୃଷିଗତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଲାଗିଛି ତାହା ଭିତର ଦେଇ
 ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ, ଚିନ୍ତା ଓ ମତ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉ ନାହିଁ ।
 ଯେଉଁମାନେ ତାକୁ ଚଳାଉଛନ୍ତି ସେମାନେ ଯନ୍ତ୍ରାରୂପେ ମାୟୁସ୍—
 ଯନ୍ତ୍ର କବଳରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କର୍ତ୍ତାତ୍ମକ ଭାବେ ମନେକରି ।

ଏ ଅବସ୍ଥାକୁ ବଦଳାଇବାର ସାଧ୍ୟ ଶାସନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା
 ଉପରତାଳଙ୍କର ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ସେଥିପାଇଁ ବେଳ ସୁଦ୍ଧା
 ନାହିଁ । ଆମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶାସନ ଦାୟିତ୍ବରୁ ଯଦି ଛ'ମାସ ଛୁଟି
 ମାଗିଲେ ତ ସମସ୍ତେ ନା, ନା, କରି ଧାଇଁ ଆସିଲେ । ସେ ଦ୍ୱିଧାତ
 ଏ ଦିଗରେ କିଛି ଭାବିଥିଲେ, କରିଥିଲେ ମାଗିଥାନ୍ତେ, ମାତ୍ର ତାଙ୍କୁ
 କୁଟି ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଏ ଏକ ଅତି ଦୁଃଖଦ ପରିଣତି—ଏକ
 ଟ୍ରାଜେଡ଼ି । ମୁଁ କୌଣସି ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚାହେଁ ନାହିଁ ।
 ଜର୍ଜ୍ୟାତାବଲ୍ଲଭ ନେହରୁ ବଢ଼ିଥିଲାଯାଏ ଭୁରନ ବିପଦର ଆଶଙ୍କା
 ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଆମେ ସାବଧାନ ହେବା ଲାଜ ।

ଏ ସ୍ଥିତିରୁ ବାହାରିବାର ଗୋଟାଏ ଉପାୟ ସର୍ବୋତ୍ତମ
 ବୋଧହୁଏ । ସର୍ବୋତ୍ତମ କହେ—ତଳିଆଡ଼ୁ ସାନ ସାନ ଲୋକକୁ
 ଧର । ଗଣନା ସ୍ୱାଧୀନ ପାଇଁ ଏହା କରିଥିଲେ । ସବୁ ଦେଶରେ

ବଡ଼ ବଡ଼ ଆନ୍ଦୋଳନ, ବିପ୍ଳବ, ଏହିପରି ଅନାମଧେୟ ସ୍ୱପ୍ନା ଶାମା
ଦାମାଙ୍କୁ ଧରି ହିଁ ହେଇ ଆସିଛି । ପାକିସ୍ତାନରେ ମଧ୍ୟ ପୁଣି ଜଣେ
ଫେରିବ ତ ସେଇ ତ-ଆଡୁ ଉଠିବ । ରୁଷିଆରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ
ଦେଖିଲୁ ଯେ କ୍ରିଲିନ୍ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଦମନ ସହେ ସାଧାରଣ
ଲୋକଙ୍କର ଶ୍ମଶ୍ରୀକୁ ମାରି ଦେଇ ପାରି ନ ଥିଲେ । ଲୋକଙ୍କଠାରେ
ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି । ଲୋକଙ୍କ ଜାଗ୍ରତ କରିବା କାମ ତଳଆଡୁ
ହେଉ । ଆମେ ଭଲ ରୂପେ ବୁଝି ରଖିବା ଗୁଡ଼ିକ ଯେ ଏ କାମ
ସରକାରୀ ଆଶୀର୍ବାଦରେ ଚଳି ଯାଉଛି ନାହିଁ ।

ମୁଁ କହୁ ନାହିଁ ଯେ ସରକାର ଦୁର୍ବଳ ହେଉ । ସରକାରର
ବଳବତ୍ତ୍ୱ ଓ ସେମାନେ ଭୁଲ ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ଭୁଲ କରିବାର
ଅଧିକାର ହିଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ବୋଲି ଗାନ୍ଧିଜୀ କହିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସରକାର
ଦ୍ୱାରା ଯାହା ନ ହେବ ତାହା ତାଙ୍କଠାରୁ ଆଶା କରିବା ନାହିଁ ।
ତଳଆଡୁ ଶକ୍ତି ଗଢ଼ି ଉଠିବା ଅବଶ୍ୟକ । ଲୋକେ ପାଞ୍ଚ ଦଶ ଜଣ-
ଲେଖା ଏକଟି ହେଇ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ମଣ୍ଡଳ ଗଢ଼ନ୍ତି ଓ ଏ ଦିଗରେ
ଚିନ୍ତା କରିବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି, ଅନ୍ୟାୟ ଅମୀତିର ପ୍ରତିକାର କରନ୍ତି
ଓ କିଛି ନା କିଛି ସେବା କାମ ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ଦଶ ପନ୍ଦର ଜଣରୁ
ବେଶୀ ହେଲେ ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଆଶଙ୍କା ଅଛି ଯେ ତାହା ଭିତରେ
ଏକ ‘ଦଳ ବେହେରା’ ବାହାରିବେ ଓ ତାଙ୍କର କଥା ଚାଲିବ ।
ତେଣୁ ଏ ସବୁ ମଣ୍ଡଳୀ ବା ‘ସେଲ୍’ ସାନ ସାନ ହେବା ଗୁଡ଼ିକ ।
ଏହିପରି ଏକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚଳାଇବାର ବିଶୁଦ୍ଧ
ତଳଆଡୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ଯାଇ ସଙ୍କଟର ସମାଧାନ ହେବ ।

ଆମର ବୈଦେଶିକ ନୀତି

ଦୁନିଆର ଅନ୍ୟ ସ୍ବାଧୀନ ଦେଶମାନେ ତାଙ୍କର ବୈଦେଶିକ ମାତ୍ର ଯେଉଁସବୁ ବିଷୟରେ ସ୍ଥିର କରନ୍ତି, ଆମ ଦେଶର ସ୍ବାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ ଓ ପରେ ମଧ୍ୟ ଆମର ବୈଦେଶିକ ମାତ୍ର ସେ ଅନୁସାରେ ସ୍ଥିର ନ ହେଇଥିବାରୁ ତାହା ଅଦ୍ଭୁତ ଲାଗେ । ଏ ଏକ ବିଚିତ୍ର କଥା ଯେ, ଭାରତ ସ୍ବାଧୀନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଭାରତର ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଲାଗିଥିବା ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ଦେଶର ଆନ୍ତର୍ବିଶ୍ୱାସୀ ମାତ୍ର ସ୍ଥିର କରୁଥିଲେ ଓ ସେହି ହେତୁ ଏ ବିଷୟରେ ମତପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ । ଅନେକଙ୍କର ମନେଥିବ ଯେ, ଏହିସିନିୟା ଉପରେ ଆତ୍ମମଣି ହେଲାକେଲେ ଏ ଦେଶରେ ପ୍ରତିବାଦ ଦିବସ-ପାଳନ କରାଯାଇ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଏପରି କୌଣସି ଆନ୍ତର୍ବିଶ୍ୱାସୀ ସମସ୍ୟା ନଥିଲା ଯାହା ବିଷୟରେ ଆମେ ପରାଧୀନ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ମତ ଦେଉ ନ ଥିଲୁ । ଏଥିରେ ଆମର ଏକର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ନେହରୁଜି ଅଗ୍ରଣୀ ଥିଲେ । ତାହାଙ୍କ ବ୍ୟଗ୍ଗତ କଂଗ୍ରେସର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ କେବଳ ଦେଶକୁ ସ୍ବାଧୀନ କରିବା କଥାହିଁ ବିଚାରୁଥିଲେ, ସେଥିପାଇଁ ବିଦେଶରୁ ମଧ୍ୟ କପରି ସାହାଯ୍ୟ ମିଳି ପାରିବ ତାହା ମଧ୍ୟ କେତେକ ବିଚାରୁଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଦୁନିଆରେ କିଏ କେଉଁଠି ନ୍ୟାୟ ଅ ନ୍ୟାୟ କଲେ ଆମେ କାହିଁକି ସେଥିରେ ପାଟି ଫିଟାଇବା ବୋଲି ସେମାନେ ବିଚାରୁଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଧରଣର ମୌଳିକ ବିଚାର ଥିଲା, ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ସ୍ବାଧୀନତା ନୁହେଁ; ମାତ୍ର ଅହିଂସା ମୁଖ୍ୟ ଥିଲା । ଅହିଂସା ଦ୍ବାରା ସେ ସ୍ବରାଜ ହାସଲ କରିବା ଉଦ୍ୟମ

କରୁଥିଲେ, ମାତ୍ର ସ୍ୱରାଜ ପାଇଁ ସେ ଅନ୍ଧଂସାରୀ ଗୁଡ଼ିକାକୁ ଡ୍ରସ୍ତୁତ
 ନଥିଲେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଜାଗତକ ଥିଲା, ସେ ଦୁନିଆରେ
 କାହାରିକୁ, ଏପରିକି ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ ସୁଦ୍ଧା ଶତ୍ରୁ ମନେ କରୁ-
 ନଥିଲେ । ମାତ୍ର ଅନ୍ୟମାନେ ସେପରି ନଥିଲେ । ସାଧାରଣତଃ
 ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁ ହିଁ କଂଗ୍ରେସରେ ଆନ୍ତର୍ଘଷ୍ଟୀୟ ପରିସ୍ଥିତି
 ବିଷୟରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଣୁଥିଲେ । କଂଗ୍ରେସରେ ତାଙ୍କର ବାପା
 ମୋତିଲାଲ, ଦେଶବନ୍ଧୁ, ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଆଦିଙ୍କ ପରି ଅନ୍ୟ
 ତତ୍ତ୍ୱୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ନେତା ଥାଉଁ ଥାଉଁ କେବଳ ତାଙ୍କର ଏକୁଟିଆ
 ଇଚ୍ଛାରେ ଏସବୁ ହେଉଥାନ୍ତା ତ ତାଙ୍କୁ ଏତେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ମିଳି
 ନଥାନ୍ତା । ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ପଛରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ଥିଲା ।
 ଗାନ୍ଧୀଜୀ ତାଙ୍କୁ ଆନ୍ତର୍ଘଷ୍ଟୀୟ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ଏକରକମ
 ଆମ ସମତାପସ ଦେଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଏ କଥାର
 ସମାଲୋଚନା ମଧ୍ୟ ହେଉଥିଲା ଯେ, ଅନ୍ୟଦେଶ କିଏ କେଉଁଠି
 ଆକ୍ରମଣ କଲା, ତାର ନିନ୍ଦା ଆମେ କାହିଁକି କରିବୁଁ, ଆମେ ତ
 ନିଜେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଇବୁଁ । ମାତ୍ର ଆମ ପକ୍ଷରେ ଏହା ଗର୍ବର
 ବିଷୟ ଯେ, ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଭାରତର ଜନତାର ଯେ
 ଗୋଟାଏ ଆନ୍ତର୍ଘଷ୍ଟୀୟ ମାତି ଅଛି ଏହା ଗୃହୀତ ହେଇ ଯାଇଥିଲା
 ଓ ସେ ମାତିରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସୁବିଧାବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟି ନଥିଲା ।
 ଜର୍ମାନୀ ବା ଜାପାନ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ; ତେଣୁ ଆମେ
 ତାର ସମାଲୋଚନା କରିବୁ ନାହିଁ ଏପରି ମନୋଭାବ ନଥିଲା ।
 ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଓ ନେହରୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେତେବେଳେ ଏହିପରି ଭାବରେ
 ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଲଢ଼ୁଥିବା ଏକମାତ୍ର ଜାତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ
 କଂଗ୍ରେସ ଜଞ୍ଜାରେ ଏକ ଆନ୍ତର୍ଘଷ୍ଟୀୟ ମାତି ନିର୍ମିତ ହେଇଥିଲା ।
 ଆଜିକାର ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ସରକାରୀ ବୈଦେଶିକ ମାତିର
 ସିଧା ମନ୍ଦିର ଏହି ପୂର୍ବରୁ ଚଳି ଆସୁଥିବା ମାତି ସହିତ ରହିଛି ।

ଭାରତ ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲା ସେତେବେଳେ
 ତାହା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ହେଲା ଓ ଗଢ଼ଜାତଗୁଡ଼ିକ
 ମଧ୍ୟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହେଇ ରହିଲେ ଏବଂ ଏହିରୂପେ ଦେଶରେ ଏକ
 ଅନଶ୍ଚିତ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ସେତେବେଳେ ଇଂରେଜଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହ
 କରା ଯାଉଥିଲା ଯେ, ସେମାନେ ପାକିସ୍ତାନ ତଥା ହାଇଦ୍ରାବାଦଭଳି
 ଗଢ଼ଜାତମାନଙ୍କୁ ଘାଟିକରି ଏ ଦେଶରେ ନିଜର କୂଟନୀତି
 ଚଳାଇବେ । ତେଣୁ ସେତେବେଳେ ଦେଶରେ ବହୁତ ଇଂରେଜ-
 ବିରୋଧୀ ମନୋଭାବ ଦେଖା ଯାଇଥିଲା । ଇଂରେଜଙ୍କ ସହିତ
 ସ୍ୱାକ୍ଷର ଏକ ସଂଘର୍ଷ ଲାଗିବ ଓ ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ସତର୍କ ରହିବା
 ଉଚିତ ବୋଲି ଅନେକ ବିଚାରୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଆମର
 ସମ୍ବେଧାନ କପରି ହେବ ଏ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ମତଭେଦ ନଥିଲା,
 ମାତ୍ର ବ୍ରିଟିଶ ରାଜ୍ୟଗୋଷ୍ଠୀ ସହିତ ଆମର କଣ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିବ
 ସେ କଥା ନେଇ ଗୁରୁତର ମତଭେଦ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା ।
 ମାତ୍ର ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ମାତ୍ର ସ୍ଥିତି ଦେଖିଥିଲା ଯେ, ଆମର
 ଦୁନିଆରେ କେହି ଶତ୍ରୁ ନାହାନ୍ତି ସେହି ଅନୁସାରେ ନେତୃତ୍ୱ
 ନେତୃତ୍ୱରେ ସ୍ଥିତି ଦେଖି ଯେ ଭାରତ ରାଜ୍ୟଗୋଷ୍ଠୀରେ ରହିବ ।
 ଏହା ମଧ୍ୟ ଭାରତର ବୈଦେଶିକ ମାତ୍ର ସହାନୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ।

ଏହା ପରେ ଆସିଲା ଆନ୍ତର୍ବିଶ୍ୱାସ ପରିସ୍ଥିତିରେ ରୁଷ ଓ
 ଆମେରିକା ଭିତରେ ବିରୋଧ ଓ ପୃଥୁତାରେ ଦୁଇଟି ବିରୋଧୀ
 ଦଳର ସୃଷ୍ଟି । ଏତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଲା ଯେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ
 ଭାରତର ମାତ୍ର କଣ ହେବ । ସେତେବେଳେ ଏ କଥା ନେଇ
 ପ୍ରବଳ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲିଲା । କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ତଥା ସେମାନଙ୍କ
 ତରଫରେ ବିଚାରୁଥିବା ଲୋକେ ଯୁକ୍ତି କଲେ ଯେ, ଭାରତର
 ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତାହା ରୁଷ ଓ ଚୀନର ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଯୋଗଦେବା

ଭରତ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକଳ ଯୁକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଯେ, ଭାରତ
ରାଶିକର ମାତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ତେଣୁ ତାହା ଇଂରେଜ—
ଆମେରିକାର ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଯୋଗଦେବା ଗୁଣ । କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ
ମଧ୍ୟ ଏହା ସପକ୍ଷରେ ପ୍ରକଳ ମତଥିଲା ଯେ, ଏହା ହେଲେ ଭାରତର
ଉନ୍ନୟନ ପାଇଁ ଆମେରିକାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳି ଚାଲିବ । ସର୍ବାର
ପଟେଲଙ୍କ ଭଳି ବଡ଼ ବଡ଼ ନେତା ମଧ୍ୟ ଏହା ସପକ୍ଷରେ ଥିଲେ ।
ସେ ନେତୃତ୍ୱର ମାତ୍ରକୁ ପସନ୍ଦ କରୁ ନଥିଲେ । ଏହା ନିରାପଦ
ନୁହେଁ ଓ ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନୁଚିତ ବୋଲି ସେ
ବୁଝୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଆମେରିକା ପକ୍ଷରୁ ଭାରତକୁ
ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିବ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଆଶା ଥିଲା; ମାତ୍ର ତାହା ସହିତ
ଏକ ଡୋର ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧା ହେଉଛି ବୋଲି ଜଣା ପଡ଼ିଲା । ଅର୍ଥକୁ
ସାହାଯ୍ୟ ବିନାମୟରେ ଭାରତ ଆମେରିକାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବ ଏଇ
ସର୍ତ୍ତ ଥିଲା । ତେଣୁ ଭାରତ ପକ୍ଷରୁ ସ୍ଥିର ହେଲା ଯେ, ଦେଶରେ
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ପଡ଼ିଲେ, ଲୋକେ ମରିଗଲେ ବି ଆମେ କୌଣସି ପକ୍ଷରେ
ଯୋଗଦେବୁ ନାହିଁ, ଏପରି ଡୋରରେ ଗୁଚ୍ଛା ସାହାଯ୍ୟ ନେବୁ-
ନାହିଁ, ଥୋପ ଗିଳିବୁ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଦେଶରେ ଖୁବ
ପାଟି ଭୁଣ୍ଡିହେଲା ଯେ ନେତୃତ୍ୱ ସବୁ ସାରିଦେଲେ ।

ମାତ୍ର ଯଦି ଆମେ ନେତୃତ୍ୱର ଜୀବନୀ ଆଲୋଚନା କରିବା
ଓ ଦେଖି ବସିବା ଯେ କେଉଁ କଥାରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଭା ପ୍ରକଟିତ
ହେଉଛି, କେଉଁ ବିଷୟରେ ସେ ଏକାଗ୍ର ଭାବରେ ସାଧନାକଲ ପରି
କରିଛନ୍ତି ତେବେ ଦେଖିବା ଯେ, ତାହା ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଏଇ
ବୈଦେଶିକ ମାତ୍ର । ପରୁଷ ବର୍ଷ ପରେ ଇତିହାସ ଲେଖାଗଲେ
ଦେଖାଯିବ ଯେ, ଏହାହିଁ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅବଦାନ ।
ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟମାନେ ତାଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ପରିହାସ

କରୁଥିଲେ । କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସମିତି, ନିଶିଳ ଭାରତ ସମିତିରେ ଏହା ଏକ ପରିହାସର ବିଷୟ ଥିଲା ଯେ, ହେଲ ନେହରୁ ଆସିଲେ, ଏଥର ବୈଦେଶିକ ମାତ୍ର କଥା ପଡ଼ିବ ।

ଏସବୁ କଥା କହିବାର ସମର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ଏବେ ବି ଦେଶରେ ସେହିପରି ଚୀନ କଥା ନେଇ ପାଟିଭୁଣ୍ଡ ହେଉଛି । ଚୀନ ସହିତ ସୀମାନ୍ତବାଦ ସମସ୍ୟା ନେଇ କଣ କରାଯିବ ସେ ବିଷୟରେ ତ ତିଳେ ହେଲେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ସରକାରୀ ଧଳାକାଗଜ ପଡ଼ନ୍ତି, ସେଥିରେ ସବୁ କଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ରହିଛି ଦେଖି ପାରିବେ । ଆଜି ପ୍ରକୃତ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଯେ, ଚୀନ ଆନ୍ତମଣ ଯୋଗୁଁ ଦେଶ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଯେଉଁ ଆନ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ମାତ୍ରିକୁ ଗଢ଼ିବାପାଇଁ ଗୋଟାଏ ମହାପୁରୁଷର ଜୀବନ କଟିଗଲା, ଗାନ୍ଧୀ ଓ ଜବାହରଲାଲଙ୍କର ଗଢ଼ା ସେ ମାତ୍ର ଆଜି ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ହେଉଛି । ଚୀନ ଭାରତକୁ ଆନ୍ତମଣ କରିବ ଏହି ଆତଙ୍କ ଖେଳେଇ ତାହାରି ଆଲରେ ପ୍ରତିଫିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତିମାନେ ଆଜି ମୁଣ୍ଡଟେକିବା ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ।

ଆଜିର ଖବର କାଗଜରେ ଏକ ଆମେରିକାନ ସାମ୍ବାଦିକଙ୍କର ମନ୍ତବ୍ୟ ବାହାରିଛି, ଆପଣମାନେ ଦେଖିଥିବେ । ସେ ସାମ୍ବାଦିକ ନେହରୁଙ୍କୁ ପଚାରିଥିଲେ ଯେ, ଭାରତର ଯୁବକଗୋଷ୍ଠୀ ତାଙ୍କ ଯୁଗରେ ଯେପରି ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଓ କର୍ମତତ୍ପର ଥିଲା ଆଜି କାହିଁକି ସେପରି ନାହିଁ ? ନେହରୁ କୁଆଡ଼େ ତାର ଜବାବ ଦେଇ- ପାରିଲେ ନାହିଁ ଓ ଉକ୍ତ ସାମ୍ବାଦିକ ମତପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି, ସେତେବେଳେ ଭାରତର ଏକ ଶତ୍ରୁ ଇଂରେଜ ଥିଲା ଓ ଏକ ସ୍ୱରାଜ ହାସଲ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସାମନାରେ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଏବେ ତ ସେ ଇଂରେଜ ଆଉ ଶତ୍ରୁ

ନାହାନ୍ତି ଓ ଭାରତର ଯେ ପ୍ରକୃତ ଶତ୍ରୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚୀନ, ତାକୁ ଶତ୍ରୁ ରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ନେହରୁ ରାଜି ନୁହନ୍ତି । ଆହା, କେତେ ସରଳ ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଶ୍ଳେଷଣ ଏ ‘ମହାପୁରୁଷ’ କରିଦେଲେ ! ଭାରତକୁ ଆମେରିକା ଆଡ଼କୁ ଡଳେଇବାକୁ ଏହିପରି କୌଶଳରେ ପ୍ରବୁର ଚାଲିଛି । ଏଇ ବିପଦ ପ୍ରତି ସାବଧାନ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଆଜି ଏଠି ଠିଆ ହେଇଛି ।

ଭାରତର ଅତି ନମ୍ରତାର ସହିତ ବିଶ୍ୱଖାନ୍ତି ବିଗରେ କିଛି ଅବଦାନ ରହିଛି । ଯେତେବେଳେ ଦୁନିଆରେ ଦୁଇ ମହାଶକ୍ତି ପରସ୍ପର କରୁଥରେ ଛୁଡ଼ାଢେଇ ଗଡ଼ଢ଼ାଳିକା ପ୍ରବାହରେ ଭାସି ପରସ୍ପରକୁ ଗାଳିଦେବା ଛୁଡ଼ା କଥା କହୁ ନଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ନେହରୁ ତାଙ୍କର ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ ନିରପେକ୍ଷ ବୈଦେଶିକ ମାତି ଛୁଡ଼ା କଲେ ଓ ଉତ୍ତୟପକ୍ଷରୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଗାଳି ଓ ଉପହାସ ଚାଲିଲା । ସେଦେବେ ଖବର କାଗଜମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟଙ୍ଗବିଧିମାନ ବାହାରିଲା । ଭାରତ ଭିତରେ ଭିତରେ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ରହିଛି ବୋଲି ଉତ୍ତୟ ପକ୍ଷରୁ ଦୋଷାସୋପ ଚାଲିଲା । ମାତ୍ର ନେହରୁ ନିଜ ମାତିରେ ଦୃଢ଼ ରହିଲେ ଓ କୌଣସି ସର୍ତ୍ତରେ ବନ୍ଧା ସାହାଯ୍ୟ ନେବୁ ନହିଁ ବୋଲି ଦୃଢ଼ଭାବରେ କହିଲେ । ମାତ୍ର ଦୁଇ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଅବସ୍ଥା ଏପରି ହେଲା ଯେ, ଉତ୍ତୟପକ୍ଷ ଭାରତର ନିରପେକ୍ଷ ମାତିର ମହତ୍ତ୍ୱ ବୁଝିଲେ ଓ ଭାରତକୁ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କଲେ ।

କୋଂ.ଆ. ଯୁଦ୍ଧରେ ଯେତେବେଳେ ଅତଳ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା, କୌଣସି ପକ୍ଷ ଆଉ ଜିତିବାର ବା ଆଗେଇବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଲା ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ଉତ୍ତୟପକ୍ଷ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ, କେହି ଜଣେ ଆସି ମଝିରେ ପଡ଼ି ଭଲଲେଖା କରିବା ଚାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଭାରତର ମଧ୍ୟସ୍ଥତାରେ ଯୁଦ୍ଧବନ୍ଦ ହେଲା ଓ ଆମର

ସ୍ବାଧୀନ ବୈଦେଶିକ ନୀତିର ମହତ୍ତ୍ୱ ସେମାନେ ବୁଝିଲେ ।
ଇନ୍ଦୋଚୀନରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତର ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାମ ଦେଖାଇଲା ।
ଯେଉଁ ଭାରତ ଦିନେ ନିଜ ଏ ନିରାପେକ୍ଷ ନୀତିରେ ଏକୃଷ୍ଟିଆ ଥିଲା
ତାହା ପକ୍ଷର ପୃଥ୍ବୀର ଅନ୍ୟ କେତେକ ଗୁପ୍ତ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ
ଦେଲେ ।

ଏହାଛଡ଼ା ବିଶ୍ୱଗୁପ୍ତ ଧରଣେ ଚୀନର ସଦସ୍ୟତା କଥା
ମଧ୍ୟ ଭାରତ ବରାବର ଉଠାଇଲା । ଏଡ଼େ ଦୃଢ଼ ଚୀନ ଦେଶ
ସେଥିରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ପାଇବ ନାହିଁ ଓ ପରମୋକ୍ତରେ ବସିଥିବା
ମୁଷ୍ଟିମେୟ ଲୋକ ଯେ କି ସେହି ଆମେରିକା ପକ୍ଷର ମତରେ ଲକ୍ଷ
ମିଳି ଆଦି ଦୁର୍ନୀତିକ ଶେଷ ସୀମାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେହି ଲୋକ
ଚୀନ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବେ, ଏଇଟା କିପରି ଚଳିବ ?
ଏବେ କି ଯେତେବେଳେ ଏଣେ ଚୀନ ଆନ୍ତମତ୍ତ ଦୁଆ ଉଠିଛି
ସେତିକି ବେଳେ କି ତେଣେ ଗୁପ୍ତସଂଘରେ ଆମର ପ୍ରତିନିଧି
ଚୀନର ସଦସ୍ୟତା କଥା ଉଠାଇଛନ୍ତି । ଏହିରୂପେ ଭାରତର
ନିରାପେକ୍ଷ ଅବରଣ ଦ୍ୱାରା ତାହା ପ୍ରତି ରୁଷ୍ ଚୀନର ମନୋଭାବ
ମଧ୍ୟ ବଦଳିଗଲା ।

ବିଶେଷ କରି ମହାଶକ୍ତିମାନେ ଯେଉଁ Brink of war
policy ଧରିଲେ ସେ ଟାଣ ଟାଣ ଲଢ଼ୁଆ କଥା କହି ଯୁଦ୍ଧର
ଟିକ୍ ଧାରଣାଏ ପିନ୍ଧେ । ମାତ୍ର ଯୁଦ୍ଧ ଭିତରକୁ ଡେଇଁଦେ ନାହିଁ ।
ସେଥିରେ ସେମାନେ ବୁଝିଲେ ଯେ, ମଝିରେ ହଁା ହଁା କହି ବାଧା
ଦେବାକୁ କି କେହି ଥିବା ଦରକାର । ତାହା ହେଲେ ସେମାନେ

କହିପାରିବେ ଯେ, ଆମକୁ ଏମାନେ ଅଟକାଇ ଦେଲେ ନହେଲେ ଆମେ କେଣୀ ନେଇଥାନ୍ତୁ । ଭାରତ ଏଇ ହାଁ ହାଁ କରିବା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ହେଲା । ହମେ ଏ ନିରପେକ୍ଷ ମାତି ଫଳରେ ଉଭୟ ପକ୍ଷରୁ ବି ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳିଲା । ଶାନ୍ତିବାଦୀ ନିରପେକ୍ଷ ମାତିର ସ୍ପଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ବି ଲେକେ ବୁଝି ନଥିଲେ । ମାତ୍ର ଏହା ଯେତେବେଳେ ଲଭ ବି ଦେଖେଇଲା ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଶୁଣି ହେଲେ । କାଶ୍ମୀର ସମସ୍ୟା ତଥା ଅନ୍ୟକଥା ନେଇ ଆମର ପାକିସ୍ତାନ ସହିତ ତ କଳି ଲାଗିଥିଲା, ଇତିମଧ୍ୟରେ ତାହାର ଆମେରିକା ସହିତ ସାମରିକ ମେଣ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ସେତିକିବେଳେ କୃଷ୍ଣଭ ଓ ବୁଲ୍ ଗାନନ୍ ଏ ଦେଶକୁ ବୁଲି ଆସିଥାନ୍ତି ଏବଂ “ମା ଠାରୁ ମାଉସୀର ଶବ୍ଦଧା କେଣୀ” ଏହି ମାତିରେ କୃଷ୍ଣଭ କହିଦେଲେ ଯେ କାଶ୍ମୀର ପୁରାପୁରା ଭାରତର । ସେତେବେଳେ ପୁଣି ଦେଶରେ ପ୍ରବଳ ହଲ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଓ ଯେଉଁମାନେ ଏଥିପ୍ରସଙ୍ଗରୁ ଛୁଟି ଓ ଚୀନ୍‌କୁ ଶତ୍ରୁକୋଳି କହୁଥିଲେ, ଦେଶର ସେହି ଲୋକେ ପୁଣି କହିଲେ ଯେ ତୁଭନ୍ତ ରୁଷିଆ ସହିତ ସାମରିକ ମେଣ୍ଟ କରାଯାଉ । ତାହାହେଲେ ପାକିସ୍ତାନକୁ ଆମେ ଦେଖି ନେବା ।

ଏହିରୂପେ ବେଳକୁ ବେଳ ବଦଳୁଥିବା ଉଚ୍ଛ୍ୱାସକୁ ଯଦି ଜନମତ କୁହାଯିବ ତେବେ କି ଉପାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ହେବ ବିଚାର କରନ୍ତୁ । ଯଦି ଦେଶର ନେତା ଓ ଗୁଳକର ଏ ସାମର୍ଥ୍ୟ କିମ୍ଭାର ବିରୋଧ କରିବାର ଶକ୍ତି ବା ସାହସ ନଥିବ, ତେବେ ସେ ନିଜ ଦୃଢ଼ ମାତିରୁ ହଟିଯିବେ ଓ ଏହିପରି ହେବା ଯୋଗୁଁ ପୁରୋପର ଇତିହାସରେ ଘୋର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବଢ଼ିଛି ଓ ଦୁଇ ଦୁଇଟା ମହାଯୁଦ୍ଧରେ ସେ ମହାଦେଶ ଗୁରୁତାର ହେଇଛି ।

ପରିଶ୍ରମ କରନ୍ତି । ଦେଶର ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସଜାଡ଼ି ନିଅନ୍ତି । ପୁଣି ଆଜି ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଅଠର ବର୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବ ବୟସର ଯୁବକମାନେ ସାମରିକ ତାଲିମ ନେଇ ଜାଗତିଆର ରହନ୍ତି । ସେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସାମରିକ ଶିକ୍ଷାର ପକ୍ଷପାଞ୍ଚ ନୁହନ୍ତି, ମାତ୍ର ଯୁବକମାନେ ସ୍ବେଚ୍ଛାରେ ଏଥିପାଇଁ ଆଗେଇ ଆସିବେ ବୋଲି ସେ ଆଶା ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ମୁଁ ବିଗୁରେ ଯେ ଯଦି ଏ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଦେଶରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସାମରିକ ଶିକ୍ଷା ଚାଲିବ ତେବେ ତାହା ଏକ ବଡ଼ ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଘଟଣା ହେବ ଓ ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ସାମିଲ ହେବ । ଆଜି ମୋର ମନେ ହେଲା ତଣି ମୋର ସ୍ବତ୍ବ ଭୁଲ ହେଇ ଯାଉଛି ? ମାତ୍ର ମୁଁ କାଗଜପତ୍ର ପଢ଼ି ଦେଖିଲି ଯେ ମୋର ସ୍ବତ୍ବ ଠିକ ଅଛି । ଆମେ ମୂଳରୁ ବରାବର ଅହିଂସା ଓ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି କଥା କହି ଆସିଛୁ । ଏବେ ଯଦି ଏ ଚୀନ ସୀମା ବିବାଦ ସଂହାନୁ ସରକାରୀ ‘ଧଳା କାଗଜ’ ପଡ଼ିବେ ତେବେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବେ ଯେ ୧୯୫୪ରୁ ସାନ ସାନ ଘଟଣା ନେଇ ଉଭୟ ପକ୍ଷରୁ ବାଦାନ୍ତକାତ ଚାଲିଛି ମାତ୍ର ଉଭୟପକ୍ଷ ଏ ବିଷୟରେ ଦୃଢ଼ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ଯେ, କଦାପି ଯୁଦ୍ଧ କରାଯିବ ନାହିଁ । ନେହରୁ ତ ଦୁଇର କଥା, ଏବେ ଖୁଣ୍ଟିଚେରକର ଶ୍ରୀମାତ୍ରା ସୁଦ୍ଧା ବଦଳିଗଲାଣି । ଖୁଣ୍ଟିଚେରକୁ ଆମେରିକାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ଯୋଗୁଁ ସେଠି ଆଇଜେନ୍-ହାଉସାରକର ଘୋର ସମାଲୋଚନା ହେଲା । କେତେକ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ବୈଦେଶିକ ମାନ୍ଦିର ଆଲୋଚନା ଦାଣ୍ଡରେ ଘାଟରେ ନୁହେଁ, ଗୋପନରେ ହେବା ଉଚିତ । ଗୋଟାଏ ଯୁଗରେ ତାହା ସେପରି ଗୋପନୀୟ ବିଷୟ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଏବେ ଯୁଗ ବଦଳିଗଲାଣି ଓ କେବଳ ଆମ ଦେଶରେ ନୁହେଁ, ଆମେରିକାରେ ମଧ୍ୟ ଦାଣ୍ଡରେ

ଘାଟରେ ବୈଦେଶିକ ମାତର ଚର୍ଚ୍ଚା ହେଉଛି । ଆମେରିକାରେ
 ଏହିପରି ସବୁ ସମାଲୋଚନା ହେଲା ଯେ ଆଇଜ୍ ସବୁ
 ସାରିଦେଲେ । ଖୁବ୍ରେ ଯିବା ନିଜେ ବଳିପଡ଼ି ଆସିଥାନ୍ତା,
 ଆମର ବୈଦିକ ଦେଖି ଯାଇଥାନ୍ତା । ତାକୁ ଆଦରରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ
 କରି ଆଣି ଆଇଜ୍ ତାର ମହତ୍ତ୍ୱ ବଢ଼େଇ ଦେଲେ ଓ ନିଜର ମଧ୍ୟ
 ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଲେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଆମେରିକା ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରର
 ମାନ ଓ ବଳ କମିଯିବ, ରିପବ୍ଲିକାନ୍ ଦଳର ପ୍ରଭାବ ନଷ୍ଟ
 ହେଇଯିବ ଓ ଆଇଜ୍‌ଜେନ ହାଉସର ମଧ୍ୟ ନିଜେ ଲୋକପ୍ରିୟତା
 ହରାଇବେ । ମାତ୍ର ଏହାର ଜବାବରେ ଆଇଜ୍ କଣ କହିଲେ ?
 ସେ କହିଲେ—“ମୋ ଆଗରେ ମୋ ଦେଶର, ମୋର ଦଳର ବା
 ମୋ ନିଜର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ମୋ ଆଗରେ ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ
 ନରୁ ରୂପରେ ଶୁଣା ହେଉଛି ଯେ, ମାନବଜାତି ରହିବ ନା ଧ୍ୱଂସ
 ହେବ ?” ଖୁବ୍ରେ ଆମେରିକାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତେଣେ
 ଚନ୍ଦ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଉକେଟ ପଡ଼ିଥିବା ସାରିଥିଲା । ମାତ୍ର ସେ
 ଆମେରିକାରେ ଆସି ଏ କଥା କହିଲେ ନାହିଁ ଯେ ହେଇ ବେଶ
 ଆମେ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଲୁଣି, ତା ଉପରେ ଆମର ଦଖଲ
 ହେଇଗଲାଣି । ଆମେ ଏଥର ଚଉଦ ଭୁବନ ଜିତିବୁଁ । ସେ
 ଡିଲଟା ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ତାହା ଶୁଣି ସାରା ଦୁନିଆ ଆତମ୍ବିତ
 ହେଲା । ସେ କହିଲେ—ଭୁବନ ବର୍ତ୍ତମାନ ସାରା ପୃଥିବୀରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
 ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ କରିବାକୁ ହେବ । ସାମରକ ଶିକ୍ଷା ଆଦି ସବୁ ବନ୍ଦ
 କରିଦେବାକୁ ହେବ । ସାଧାରଣ ସୈନ୍ୟ ସୁଦ୍ଧା ରହିବେ ନାହିଁ ।
 ଇତ୍ୟାଦି । ମୋର ତ ଆଶଙ୍କା ହେଲା ଯେ ଆମେରିକା ଲୋକେ
 ଏହାକୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଧୂଆଁବାଣ ବୋଲି ଉଡ଼େଇ ନେବେ ।
 ସାରାଦେଶରୁ ଏକ ଅବଶ୍ୟାସର ଅଠହାସ୍ୟ ଉଠିବ । ମାତ୍ର

ସେପରି ହେଲା ନାହିଁ । ଆଇଜେନ୍ ଡାଓ୍ୟାର, ହର୍ଟର ପ୍ରଭୃତି ଏହାକୁ ଗୁରୁତର ଭାବରେ ନେଲେ । ଏଥିଭିତରୁ ଉଠୁଥିବା ସନ୍ଦେହ ଓ ସମସ୍ୟା ନେଇ ବିଶ୍ୱର ଗୁଲିଛି ଓ କଥା ଅନେକ ଦୂର ଆଗେଇଲାଣି । ଆଜି କାଗଜରେ ଦେଖିଲି ଯେ, ଦୁଇ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଦୁଇବର୍ଷିଆ ଚୁକ୍ତି କେତେକ ବିଷୟ ନେଇ ହେଇଛି ।

ମାତ୍ର ଏ ଦେଶରେ ଏବେ ବି ଜାତିଆଣ ଭାବରେ ରହିଥିବା ଏପରି ପୋକ ଅଛନ୍ତି ଯିଏ ଭୟ କରନ୍ତି ଯେ, ଏ ଦୁହେଁ ମିଶିଯାଇଁ ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ଜବତ କରି ରଖିବେ । ଏପରି କ୍ଷୁଦ୍ରମନ, ସାମ୍ବାଦୀମାନଙ୍କୁ ବିନାଶ ଲାଗନ୍ତି ।

ମୁଁ ଯଦି ଆଜି ନକହୁ ଅନ୍ୟ ଦିନରେ ଏ ବିଷୟ କହିଥାନ୍ତି ତେବେ ଜଣେ ସବୋଦୟବାଲା ଓ ଶାନ୍ତିବାଲା ହିସାବରେ ଅନ୍ୟ କଥା କହିଥାନ୍ତି । ମୁଁ ସେପରି ଘରେ ବସି କାଗଜ ଦସ୍ତଖତ କରାଇବା ଶାନ୍ତିବାଲା ନୁହେଁ । ଦୁଇଟି ଶକ୍ତିଗୋଷ୍ଠୀ ପକ୍ଷରୁ ନିଜ ନିଜକୁ ଶାନ୍ତିକାମୀ ବୋଲି ଜାହାର କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁସବୁ ପ୍ରଚାରମୂଳକ ଶାନ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲିଛି, ଯେଉଁଥିରେ ‘ଆମଶାନ୍ତି ଅସଲିଶାନ୍ତି, ତାଙ୍କଶାନ୍ତି ନକଲି’ ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରାଯାଏ, ମୁଁ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଶାନ୍ତିପାଇଁ ଜୀବନ ଦେବାକୁ ତିଆର ଥିବା-ଲୋକ ଏ ଦୁନିଆରେ ଅଛନ୍ତି । ଯୁଗ୍ମୋପ, ଆମେରିକାରେ ଏଭଳି ଶାନ୍ତିକାମୀ ବାହାରିଛନ୍ତି ଯେ, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନ କରିବା ଯୋଗୁଁ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଜେଲ ଖେଳିଛନ୍ତି ।

ଏଠି ଏ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ସେଭଳି ବହୁଲୋକ ଶାନ୍ତିବାଦୀ ରୂପେ ବାହାରିବା ଉଚିତ । ଅନ୍ୟଦିନ ହେଉଥିଲେ

ମୁଁ ସେହି କଥା କହିଥାନ୍ତି । ଭାରତର ବୈଦେଶିକ ମାତ୍ର ଅହଂସା
 ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ଏଇ ସୁଟି ଦେଖିଲୁ ଯେ
 ପୂର୍ବ ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ ଯାଏ ପିବାର ସାହସ କରାଯାଉ ନାହିଁ, ତାହା
 କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି । ଆମେ କଦାପି ଯୁଦ୍ଧ କରିବୁ
 ନାହିଁ ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର ଆଜି ମୁଁ ତାହା କହୁନାହିଁ । ଆଜି
 ଆମର ବୈଦେଶିକ ମାତ୍ର ମୂଳରେ ଥିବା ମୌଳିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ
 ଆକ୍ରମଣ ଚାଲିଥିବାରୁ ସେହି ବିଷୟରେ ସତର୍କବାଣୀ ଶୁଣାଇବାକୁ
 ମୁଁ ଛୁଡ଼ା ହେଇଛି । ଆମେ ଏ ସମସ୍ୟା ନେଇ ଯୁଦ୍ଧ କରିବୁ
 ନାହିଁ ବୋଲି ନେହରୁ ପରୁଷଥର କରି କହିଲେଣି ଓ ଆମେ
 ଜାଣି ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ, ଚୀନ ସୀମାରେ ଯେଉଁ ଘଟଣା ଘଟୁଛି
 ତାହା ଯୁଦ୍ଧ ନୁହେଁ । ଯୁଦ୍ଧରେ ତ ସର୍ବସ ଆକ୍ରମଣ ଆରମ୍ଭ
 ହେଇଯାଏ । ଯେ ଯେଉଁଠି ପାରିଲୁ ମାଡ଼ିଯାଏ । ଏଠି ତ ସୀମା
 ବିଷୟରେ ସାଧାରଣ ଝଗଡ଼ା ଚାଲିଛି । ଏହା ୧୯୫୪ରୁ ସାନ ସାନ
 ଘଟଣା ନେଇ ଆରମ୍ଭ ହେଇ ଗଢ଼ି ଚାଲିଛି । ଉଭୟ ସରକାର
 ଭିତରେ ଯେଉଁ ଚିଠିପତ୍ର ଦିଆନିଆ ହେଇଛି ତାକୁ ପଢ଼ିଲେ
 ଦେଖିବେ ଯେ, ଏସବୁ ନେଇ ଗତାନୁଗତିକ ତଙ୍ଗରେ ଆଲୋଚନା
 ଚାଲିଛି । ଉଭୟପକ୍ଷ କହୁଛନ୍ତି—ଆମେ ଆମ ସୈନ୍ୟକୁ ସରହଦ
 ନ ଟପିବାପାଇଁ କଡ଼ା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛୁ । ଆପଣ ଆପଣା ସୈନ୍ୟକୁ
 ତାଜିଦ୍ କରିନ୍ତୁ, ଇତ୍ୟାଦି । ମାତ୍ର କଦାପି ଯେତେବେଳେ
 ସୀମାଲଘନର ଅଭିଯୋଗ ହେଲା ସେତେବେଳେ ହମେ ସମସ୍ତଙ୍କ
 ମୁଣ୍ଡରେ ଖିଆଲ ପଡ଼ିଲା ଯେ, ନିଜ ନିଜର ସୀମା ବୋଲି ଉଭୟପକ୍ଷ
 ଯାହାକୁ ଧରି ନେଇଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଗଲତି ଅଛି । ତେଣୁ ଏବେ
 ବିବାଦଗ୍ରସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଉଭୟ ସୈନ୍ୟ ହଟେଇ ନେବାପାଇଁ
 ଫ୍ରାକ୍ ଦିଆ ହେଇଛି । ଏ ଘଟଣାକୁ ଆନୁପୂର୍ବକ ଅଧ୍ୟୟନ କଲେ

ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାଯିବ ଯେ, ଏ ବାତାନୁବାଦକୁ ଘାତକାଳ ଧରି ଚାଲିବାକୁ ଦିଆ ହେଲା, ଏହାହିଁ ଏଥିରେ ଭୁଲ ହେଲା । ଯେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଅକାମୀ—out moded ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାହେଲା, କୋରିଆ, ଫରମୋଜା, ମାକାଓ, ଇନ୍ଦୋଚୀନ ଓ ଆମ ଘର ଭିତରେ ଲୋଥାରେ ଯୁଦ୍ଧା ଯୁଦ୍ଧଦ୍ୱାରା ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେଇ-ନାହିଁ ଓ ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଦେଖାଗଲା; ସେତେବେଳେ ଯୁଦ୍ଧର ବଦଳରେ ସମାଧାନର ଅନ୍ୟଯେଉଁ ପନ୍ଥା ଧରିବା କଥା ତାହାକୁ ସେହିପରି ଯୁଦ୍ଧବେଳ ଭଳି ଚଟପଟ ଚାଲୁ କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଆମର ଅଭ୍ୟାସ ଯେ ଯୁଦ୍ଧ ବେଳଛଡ଼ା ଅନ୍ୟବେଳେ ସବୁ କାମ ଧୀରେ ସୁସ୍ଥେ ବଳଦଗାଡ଼ି ପଦ୍ଧତିରେ ଚାଲୁଥିବ । ଯୁଦ୍ଧ କରାଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ଭୟ ନାହିଁ, ସରକାରୀ ମହଲରେ ଏ ସୁସ୍ଥିତିର କାହିଁକି ଚାଲିଛି ? ଯୁଦ୍ଧ ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚକୋଟିର କର୍ମକୁଶଳତା ଥାଏ, ସମୟନଷ୍ଟ କରିବାର ବିପଦ ସେମାନେ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝନ୍ତି । ଏହାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ବିଶେଷତା ଓ ଏଇଥିପାଇଁ ନାନାପ୍ରକାର ବେସାମରିକ ସଙ୍କଟରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଲାଭ ହୁଏ । ସେହେତା ଶାସ୍ତ୍ରବାଦୀଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କର୍ମଚତୁରତା କାହିଁକି ନିଆଯିବ ?

ନେହରୁ ନିଜେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଏ ଘଟଣା ବେଶୀ ଗୁରୁତର ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ଏବେ ଅବସ୍ଥା ଅଧିକ ଗୁରୁତର ହେଇଛି, କାରଣ ଯେତେ ବେଳ ଗଡ଼ିଯାଉଛି, ଜନତା ପକ୍ଷରୁ ସେତେ ବୃଦ୍ଧ ଉତ୍ତର ଦେଶରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ତେଣୁ ଆଜି ଉଚ୍ଚମହଲର କଥାବାର୍ତ୍ତା ପାଇଁ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେଇନାହିଁ । ମାତ୍ର ନେହରୁଙ୍କର ଶେଷ ପ୍ରସ୍ତାବ ନିଶ୍ଚୟ ଗ୍ରହଣୀୟ ହେବ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ । ମାତ୍ର

ଏ ବାବଦରେ ବିଶେଷ ସଜାଗ ରହିବାର କଥା ଯେ, ଆଜି ଆମର ବୈଦେଶିକ ମାନ୍ଦିର ମୂଳମାନ୍ଦିର ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ ଚାଲିଛି । ଚୀନ ସମସ୍ୟାର ଆଳରେ ସ୍ବଦ୍ଧ ରାଜମାନ୍ଦିର ପାଇଦା ଉଠାଇବା ଚେଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ ଚାଲିଛି । ତେଣେ କେରଳ ନିର୍ବାଚନରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହାର ସୁବିଧା ଉଠେଇବା ଚେଷ୍ଟା ହେଉଛି ତ ଏଣେ ଭାରତ ଜାତୀୟ ଟ୍ରେଡ୍ ୟୁନିୟନରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଭାରତରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟଙ୍କର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ, କାରଣ ତାଙ୍କର ଚେର ଦେଶ ବାହାରେ ରହିଛି । ଏତ ଏକ ଘୋର ଲଜ୍ଜାର କଥା ଯେ, ଏ ଦେଶରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ଓ ସକଳ ଶ୍ରମିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଗଢ଼ି ଉଠି ପାରୁନାହିଁ । ବିଭିନ୍ନ ମତାବଲମ୍ବୀ ଶ୍ରମିକ ସଂଘମାନେ ନିଜ ନିଜର ରାଜମାନ୍ଦିର ଝଣ୍ଡା ଧରି କାମରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେଥିରେ ପୁଣି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟଙ୍କୁ ଏ ଦେଶରେ ରହିବାକୁ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି କହିବାହାର ଗଣତନ୍ତ୍ର ମୂଳମାନ୍ଦିରେ ଆଘାତ କର ହେଉଛି ।

ଅବଶ୍ୟ ତେଣେ ବି ଆଜିଯାଏ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଦଳର ନାବାଳକୀ କଟିନାହିଁ । ସେମାନେ କେତେବେଳେ ଡାହାଣକୁ ତ ପୁଣି କେତେବେଳେ ବା���କୁ ଦୋହଲିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ବେଳେ ଠିକ୍ କାମଟା ତାଙ୍କଦ୍ବାରା ଆଜିଯାଏ ହେଲୁ ନାହିଁ । ତେଣେ ଚୀନ କଥା ଉଠେଇ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ ହେଲୁ ତ ସେ ଏଣେ ସଡ଼େଇକଳା ଖରସୁଆ କଥା ଉଠେଇ ଲୋକଙ୍କକୁ ଓଲଟା ମତେଇ ଦେବା ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ତେଣେ ଯଦି କୁହାଗଲା ଯେ, ଏମାନଙ୍କର ଏ ଦେଶରେ ଚେର ନାହିଁ ତେବେ ଏଣେ ଏମାନେ ସଡ଼େଇକଳା ଖରସୁଆକୁ ବିହାର ହାତରେ ଦଳଦେଇଥିବା ଜୟଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ପାସୀ ଦିଅବୋଲି ଦୁଆ ଉଠେଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏ କିପ୍ରକାରର

ରାଜମାତି ! ଏସବୁ କଣ ଆଜିର ଦୁନିଆରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସମସ୍ୟା ?

ତେଣେ ଆଇଜେନହାର୍ଡ଼ଙ୍କର ଓ କୁଣ୍ଡେର ବଶ୍ୟାନ୍ତ ପାଇଁ ମିଶିଲା ବେଳକୁ ଯେଉଁ ମିଳନ ଆମେ ବରାଦର କାମନା କରୁଥିଲୁ କ'ଣ ଏଇସବୁ ଶତେଇକଳା ଖରସୁଆଁ ଆଦି ସମସ୍ୟା ଆମ ଆଗରେ ବଡ଼ ହେଇ ଦେଖା ଦେଇଛି ? ଆଜିର ଏ ଦୁନିଆରେ ଯେଉଁଥିରେ ଏସିଆ ଆଫ୍ରିକାର କୋଟି କୋଟି ଲୋକ ନିରନ୍ତ୍ର ଓ ବୁଦ୍ଧିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ତା ଭିତରେ ଏ କେଉଁ ସମସ୍ୟାଟା ଗୁରୁତର ? ବାରବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନ ପରେ ବି ଆମେ କ'ଣ କଲୁ ? ସରକାରଙ୍କର ନିଜର ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ ରିପୋର୍ଟହିଁ କହୁଛି ଯେ, ଯୋଜନା-ଦ୍ୱାରା ତେଲିଆ ମୁଣ୍ଡରେ ତେଲ ଢଳା ହେଉଛି । କର୍ମବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଭାବ ରହିଛି । ଏ ସବୁ ସୁଧାରିବା, ନା ଯୁଦ୍ଧ ଯୁଦ୍ଧ ବୋଲି ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିବା ? ଏପରି ରଡ଼ି ନ ଗୁଡ଼ି କରଂ ଯୁଦ୍ଧପାଇଁ ଯେଉଁ କୋଟିର କୋଟିର କୋଟିଗୁଣ ଟଙ୍କା ପୃଥିବୀରେ ଖରଚ ହେଉଛି, ତାହା ବନ୍ଦକରି କୋଟି କୋଟି ମାନବର ଦୁଃଖ ଦୂର କରିବାରେ ତାହାର ବିନିଯୋଗର ପଛା ବିଚାରିବା ଚାହୁଁ । ଯଦି ଦୁନିଆରେ ଭଗବାନ ବା ସତ୍ୟ ବୋଲି କିଛି ଥାଏ, ତେବେ ତାହା ନିକଟରେ ଆମକୁ ଜବାବ ଦେବୁ ହେବାକୁ ହେବ ଯେ, ବିଜ୍ଞାନର ଯେଉଁ ଅପାର ଶକ୍ତି ଆଜି ମଣିଷ ହାତକୁ ଆସିଛି ତାକୁ ଅମେ କିପରି ବ୍ୟବହାର କଲୁ ? କେତେ ଦୁଃଖ ଦୂର କଲୁ ? ନା ଏତିକିବେଳେ କେବେକାର ପୁରୁଣା ଗୁଣ୍ଠୀୟ ସାବଭୌମ ଅଧିକାର ପ୍ରାଦେଶିକ ସୀମା ଆଦିକଥା ନେଇ ଆମେ ଯେତେ ବାଜେ ଝଗଡ଼ାରେ ଲାଗିଛୁ ! ଏବେ ଭିତର ସ ବାଭୌମ ଗୁଣ୍ଠୀୟତାର ଦାଗ କଥାମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ଉଠିଲା ।

ସେଥିରେ ଆମର ସବୋଦୟର କେତେକ ଅଗ୍ରଣୀ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଆଗୁଆ ହେଇ ଶୁଣ ନେଲେ । ମାତ୍ର ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ, ଏଠି

ଭାରତ ଭିତରେ ଆମେରିକା ଆଦି ପକ୍ଷରୁ ଯେଉଁସବୁ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରମୂଳକ
 ଉଦ୍ୟମ ଚାଲିଲା ତାର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟ ଏ ସମସ୍ୟା ଭିତରେ
 ଉଦ୍ଭବ । ଯାହା ହେଉ ଏବେ ଭାରତ ସରକାର ଏହାର ବିପଦ
 ବୁଝିଲେଣି ଓ ଏ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ମୂଳକ ଉଦ୍ୟମ ବନ୍ଦ କରିବାର ଦୃଢ଼
 ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେଣି । ଆମେ ବୁଝିବା ଚାହୁଁ ଯେ, କ'ଣ କେବଳ
 କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ତେର ଭାରତ ବାହାରେ ଅଛି; ଆଉ କାହାର
 ନାହିଁ ? ଯେଉଁମାନେ ନାନା ବ୍ୟବସାୟ ସୁସ୍ଥରେ ଚଳାନ୍ତି,
 ଆମେରିକା ଯାଉଛନ୍ତି, ସେଠା ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖୁଛନ୍ତି, ଯେଉଁ-
 ମାନେ ଆମେରିକାର ପ୍ରଭୁର ବିଭାଗ ପାଇଁ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ବହି
 ଅନୁବାଦ କରିଦେଇ ତିରିଶ ଚାରିଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଉଛନ୍ତି,
 ସେମାନଙ୍କ ତେର କ'ଣ ଭାରତ ଭିତରେ ? ଏସବୁ ଆମକୁ
 ଭାବିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଭାରତରୁ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଏ ଦେଶ,
 ଯେଉଁଠି ପାହାଡ଼ପରି ଅଟଳ ନେତ୍ରରୁ ରହିଛନ୍ତି; ସେଠି ଏ କି
 ଖେଳ ଚାଲିଛି । ଏସବୁ ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ ଦେଶରେ ଦୃଢ଼ତାର
 ଅଭାବ, ମୌଳିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଦୃଢ଼କରି ଧରିବାର ଅଭାବ ଘଟିଛି ।
 ମୌଳିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କୋଲନ୍ତେ ମୁଁ କୌଣସି ପକ୍ଷା ଧୁଆଁବାଣ,
 ତ୍ୟାଗ ଆଦି କଥା ବିଚାରୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଜନତାର ଦୁଃଖ ଦୁର
 କରିବା କଥା, ସେମାନଙ୍କର ଭୋଗର କଥା କହୁଛି । ବିଜ୍ଞାନ ଯୋଗୁଁ
 ଆଜି ଏହାର ଦିନ ଆସିଛି । ମାସ ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ଆମେ
 ଯେଉଁ ମୌଳିକ ମତ ଆଜିଯାଏ ଧରି ଆସିଛୁ, ତାହାକୁ ଦୃଢ଼ତାର
 ସହିତ ଧରି ରଖିବାର ସାହସ ଆମର ଅଶୁନାହିଁ । ବାହାରର
 ନାନାପ୍ରକାର ରୂପରେ ଆମର ନେତା ମଧ୍ୟ ଟଳମଳ ହେଇ
 ଯାଉଛନ୍ତି । ଏତେବେଳେ ତାଙ୍କର ହାତକୁ ଦୃଢ଼ କରିବା ଓ
 ଜନତାକୁ ସଜାଗ ରଖିବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ସବୋଦୟ ଓ ଭୁଦାନ ସାହିତ୍ୟ

୧ । ଗୀତା	ଆରୁଘ୍ୟ ହରିହର ଦାଶ	ଟ ୧୫୩
୨ । ଗୀତା ପ୍ରବଚନ	ବିନୋବା	ଟ ୧୯
୩ । ଶିକ୍ଷାତତ୍ତ୍ୱ	”	ଟ ୨୯
୪ । ବିନୋବା ବିରୁଦ୍ଧ	”	ଟ ୧୫
୫ । ସବୋଦୟ ଓ ସାମ୍ୟବାଦ	”	ଟ ୦୫୩
୬ । ଆମେ ତୃଷ୍ଣାପୂ ଶକ୍ତି	”	ଟ ୦୧
୭ । ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି	”	ଟ ୦୫
୮ । ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଅହିଂସା	”	ଟ ୦୩
୯ । ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର ସାଧନା	”	ଟ ୦/୭
୧୦ । ସକ୍ଷିପ୍ତ ଆତ୍ମକଥା	ଗାନ୍ଧୀଜୀ	ଟ ୨୫
୧୧ । ସବୋଦୟ	”	ଟ ୦୧
୧୨ । ମହାବୃଷ	ମନମୋହନ ଚୌଧୁରୀ	ଟ ୦୫
୧୩ । ହାନ୍ତିଯାତ୍ରା	”	ଟ ୧୫
୧୪ । ଗୃଷୀମୁଲିଆ ଗାନ୍ଧୀ	” ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ	ଟ ୧୯

ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ଥାନ

ସବୋଦୟ ଉଦ୍ଘାଟ

ବାଙ୍କୀବିଜାର, କଟକ-୨

ସବୋଦୟ ଓ ଭୁଦାନ ସାହିତ୍ୟ

୧ । ଗୀତା	ଆରୁଣ୍ୟ ହରିହର ଦାଶ	ଟ ୧୩୮
୨ । ଗୀତା ପ୍ରବଚନ	ବିନୋବା	ଟ ୧୯
୩ । ଶିକ୍ଷାତତ୍ତ୍ୱ	”	ଟ ୨୯
୪ । ବିନୋବା ବିରୁଦ୍ଧ	”	ଟ ୧୫
୫ । ସବୋଦୟ ଓ ସାମ୍ୟବାଦ	”	ଟ ୦୫୮
୬ । ଆମେ ତତ୍ତ୍ୱପୂ ଶକ୍ତି	”	ଟ ୦୮
୭ । ଗାର୍ଗୀଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି	”	ଟ ୦୫
୮ । ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଅହିଂସା	”	ଟ ୦୮
୯ । ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟାର ସାଧନା	”	ଟ ୦/୭
୧୦ । ସକ୍ଷିପ୍ତ ଆତ୍ମକଥା	ଗାର୍ଗୀଙ୍କ	ଟ ୨୫
୧୧ । ସବୋଦୟ	”	ଟ ୦୮
୧୨ । ମହାବୃଷ	ମନମୋହନ ଚୌଧୁରୀ	ଟ ୦୫
୧୩ । ହାନ୍ତିଯାତ୍ରା	”	ଟ ୧୫
୧୪ । ଶୂଷ୍କମୂଳିଆ ଗାର୍ଗୀ	୬ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ	ଟ ୧୯

ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ଥାନ

ସବୋଦୟ ଉଦ୍ଧାର

ବାଙ୍କାବଜାର, କଟକ-୨